

Valtuuskunta 2025, poliittiset aloitteet

Sisällys

1. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Ei euro edellä kaupungistumisessa	4
2. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Seis vahvan alkoholin kauppamyynnille	4
3. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Liikkumisen tasa-arvoa turvaamassa – ELYn joukkoliikenne tarvitsee vakaata rahoitusta	5
4. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Tietotekninen osaaminen varmistettava jokaiselle koulussa	5
5. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Koulurauhaa varhaisella tuella – apua sekä kiusatulle että kiusaajalle	6
6. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Nuorten kuljettajien nopeus takaisin turvallisille raiteille!	6
7. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Opiskelijoille oikeus paperikirjoihin	7
8. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Perintövero tulee poistaa.	8
9. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Yksi allekirjoitus voi muuttaa kaiken – tunnustetaan Somalimaa	9
10. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Säästöt vai tulevaisuus? Ylioppilastutkinnon laatu vaakalaudalla!	10
11. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Maatilat kaatuvat, hyllyt tyhjenevät – tuottajahinnat kuntoon!	11
12. Keski-Pohjanmaan Keskustanuoret: Lastensuojelun jälkihuollon ikäraja palautettava 25 vuoteen	11
13. Keski-Pohjanmaan Keskustanuoret: Nuorille aito ääni valtuustoryhmissä	12
14. Hämeen Keskustanuoret: Kadut kuuluvat kaikille	13
15. Hämeen Keskustanuoret: Julkinen liikenne on tulevaisuuden merkki	13
16. Hämeen Keskustanuoret: Kaupungin luontoa on turvattava	14
17. Helsingin Keskustanuoret: Kehitetään katsomusaineiden opetusta perusopetuksessa	15
18. Helsingin Keskustanuoret: Puolustetaan opiskelijan oikeutta oman katsomusperinteensä mukaiseen opetukseen toisella asteella	16
19. Helsingin Keskustanuoret: Parannetaan katsomusopetuksen valinnanvapautta aikuisten perusopetuksessa	17
20. Helsingin Keskustanuoret: Pelastetaan Suomen kielet	18
21. Uudenmaan Keskustanuoret: Lahja- ja perintövero on poistettava	18
22. Uudenmaan Keskustanuoret: Osakesäästötilin talletusraja on nostettava	19
23. Uudenmaan Keskustanuoret: Osakesäästötilille on sallittava myös sijoitusrahastot	20

24. Uudenmaan Keskustanuoret: Suomen eläkejärjestelmän sukupolvien välinen epäoikeudenmukaisuus on korjattava	20
25. Uudenmaan Keskustanuoret: Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen on peruttava.....	21
26. Uudenmaan Keskustanuoret: Suomen on irtauduttava mahdollisimman pian Ottawan sopimuksesta	22
27. Uudenmaan Keskustanuoret: Keskustanuorten on laadittava tekoälypoliittinen linjapaperi.	22
28. Varsinais-Suomen Keskustanuoret: Nykyistä vaalijärjestelmää ei pidä romuttaa!	23
29. Varsinais-Suomen Keskustanuoret: Kaikki peruskoululaiset TET-harjoitteluun alkutuotannon pariin	24
30. Varsinais-Suomen Keskustanuoret: Toissijaisen osoitteen on mahdollistettava edullisempi joukkoliikenteen käyttö	24
31. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Susille elintilaa, sudet pois pihoilta	25
32. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Karjalan kielen asemaa parannettava – Suomen on tehtävä mittavia toimia karjalan kielen pelastamiseksi.....	26
33. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Radikaalin vauvamyönteisyyden manifesti	26
34. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Lisää matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia lapsille - tuetaan lasten liikkumista.....	27
35. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Suomeen tarvitaan mittava verouudistus	28
36. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Tuulivoiman paikallista kannattavuutta parannettava	29
37. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Palkattomat harjoittelut kiellettävä korkeakouluissa	29
38. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Itsehoitolääkkeitä ei tule vapauttaa perustavarakauppoihin 30	
39. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Nuorisovaalit pakolliseksi kaikkiin yläkouluihin ja toisen asteen oppilaitoksiin!.....	31
40. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Mielenterveyspalvelut liikkuviksi – terapia-auto kiertämään maaseutua.	32
41. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Etäopiskelu mahdolliseksi vieraiden kielten opiskeluun peruskouluissa	32
42. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Kuluttajalle selvyttä ruoan alkuperästä myös ravintoloihin!	33
43. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Yksityisen puolen työkyvyttömät yhdenvertaiseen asemaan.....	33
44. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret ja Keski-Pohjanmaan Keskustanuoret: Selvitys kevennetystä tuloverotuksesta aloittavalle maatalousyrittäjälle.	34
45. Pohjois-Karjalan Keskustanuoret: Metsänomistajat velvoitettava uudistamaan metsänsä....	34
46. Pohjois-Karjalan Keskustanuoret: Uudistamiskypsyysen määritelmä takaisin metsälakiin	35
47. Pohjois-Karjalan Keskustanuoret: Ylioppilastutkinnon vaatimustasoa ei voi heikentää	36
48. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri: Yhteydet kuntoon - Turvaa ja elinvoimaa haja-asutusalueille	36

49. Pohjois-Karjalan Keskustanuoret: Itä-Suomen ratayhteydet kuntoon	37
50. Satakunnan ja Pirkanmaan Keskustanuoret: Tohtorikoulutusohjelmat ammattikorkeakouluihin	38
51. Kainuun Keskustanuoret: Luonnonvara-alojen koulutukseen lisättävä monimuotoisuus- ja vesistötietoutta.....	38
52. Kainuun Keskustanuoret: Nuorten päihdekasvatuksessa huomioitava myös steroidit.....	39
53. Keski-Suomen Keskustanuoret: Amiksen yleissivistävyys kuntoon!	39
54. Keski-Suomen Keskustanuoret: Lääkäreille työsitoumus julkiseen terveydenhuoltoon	40

1. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Ei euro edellä kaupungistumisessa

Viime vuosikymmeninä kaupungistumista on ohjannut yhä enemmän tehokkuusajattelu ja taloudelliset mittarit. Suurten keskusten kasvua on perusteltu palvelujen keskittämisellä, työmarkkinoiden dynaamisuudella ja tuottavuuden kasvulla. Samalla on kuitenkin unohdettu maaseudun monet hyvät puolet, jotka eivät välttämättä näy bruttokansantuotteessa, mutta jotka ovat olennaisia hyvinvoivan yhteiskunnan kannalta. Maaseudulla elää edelleen vahva yhteisöllisyyden perinne, auttamisen kulttuuri ja ihmisten välinen luottamus. Näillä arvoilla on suuri merkitys esimerkiksi yksinäisyyden torjumisessa, arjen turvallisuuden tunteessa ja sosiaalisen pääoman ylläpidossa. Kun kaupungistumiskehitystä mitataan pelkän tehokkuuden kautta, nämä näkymättömät mutta arvokkaat tekijät jäävät jalkoihin.

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että yhteiskuntapolitiikassa aletaan tunnistaa ja arvostaa maaseudun sosiaalisia vahvuuksia yhtä painavasti kuin taloudellista tehokkuutta. Päätöksenteossa on otettava huomioon myös ne arvot, jotka rakentavat kestävä, välittävää ja tasa-arvoista yhteiskuntaa

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret tunnistaa maaseudun sosiaalisen pääoman. Esimerkiksi maaseuturahoitusta saaneet hankkeet ovat lisänneet yhteisöllisyyttä sekä sitoutuneisuutta oman paikallisen ympäristön kehittämiseen. On kuitenkin tärkeää välttää vastakkainasettelua maaseudun ja kaupunkien välillä, sekä löydettävä keinoja, joilla samaa sosiaalista pääomaa voitaisiin luoda myös kaupunkiympäristöön.

2. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Seis vahvan alkoholin kauppamyynnille

Suomessa alkoholin aiheuttamien sairauksien kustannukset julkiselle terveydenhuollolle ovat hieman laskentatavasta riippuen jopa 1-2 miljardia euroa vuodessa. Vahvempien alkoholijuomien siirtäminen vähittäismyyntiin heikentää kansanterveyttä ja lisää kustannuksia.

Yli 5,5 prosenttisten alkoholijuomien myyminen vähittäismyyntipaikoissa madaltaa kynnystä hankkia korkeamman alkoholipitoisuuden juomia ja todennäköisesti lisää alkoholin kulutusta. Tämän seurauksena luonnollisesti myös alkoholin aiheuttamien sairauksien määrä ja kustannukset kasvavat. On selvät kansanterveydelliset ja kustannukselliset perusteet tiukentaa alkoholin saatavuutta vähittäismyyntipaikoissa.

Pohjois-Pohjanmaan keskustanuoret esittää yli 5,5 prosenttisten alkoholijuomien myynnin poistamista vähittäismyyntipaikoista.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Keskustanuoret katsoo, että kansanterveyden pitää olla ensisijainen alkoholipolitiikkaa ohjaava tekijä. Jo vuoden 2018 alkoholin vähittäiskauppatarjontaa kasvattanut uudistus lisäsi suomalaisten alkoholikuolemia. Alkoholihaittojen välittömien vuosittaisten kustannusten julkiselle taloudelle on arvioitu olevan n. 640–940 miljoonaa euroa. Esimerkiksi alkoholisairaudet aiheuttivat vuonna 2021 noin 37 000 hoitajaksoa terveydenhuollon vuodeosastoilla. Orpon hallitus päätti vuonna 2024 lisätä alkoholijuomien vähittäiskauppatarjontaa aiemmasta 5,5 prosentin rajasta siten, että enintään 8 prosentin vahvuisia käymisteitse valmistettuja alkoholijuomia saa myydä vähittäiskaupoissa. Jopa

hallituksen oman esityksen mukaan sen seurauksena alkoholin kulutus todennäköisesti kasvaisi ja alkoholikuolleisuus erityisesti alkoholia paljon käyttävien ihmisten joukossa lisääntyisi. Alkoholin käytön lisääntyminen vaikuttaa haitallisesti esimerkiksi yleiseen järjestykseen sekä lapsiin, joiden perheissä on päihdeongelma.

Keskustanuoret näkee kuitenkin myös tärkeänä sen, että Suomen lainsäädäntö olisi ennakoitavaa eikä tempoilevaa. Tämän vuoksi Keskustanuoret ei kannata alkoholin myynnin rajaamista takaisin enintään 5,5 prosentin vahvuisiin juomiin. Keskustanuoret kuitenkin vastustaa vähittäiskauppojen alkoholin myynnin laajentamista nykyisestä, ja vaatii esimerkiksi alkoholiveron korotuksia ja muita toimenpiteitä, joilla alkoholihaittoja voitaisiin ehkäistä. Pienpanimoiden ja ravintoloiden ulosmyyntiä koskeva sääntely täytyy kuitenkin ratkaista erillisenä kysymyksenä niiden erityispiirteet ja sääntelyn yritysvaikutukset huomioiden.

3. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Liikkumisen tasa-arvoa turvaamassa – ELYn joukkoliikenne tarvitsee vakaata rahoitusta

ELY-keskukset järjestävät joukkoliikennettä ostoliikenteenä alueilla, joissa markkinaehtoinen liikenne ei ole kannattavaa. Liikennettä voidaan hankkia myös täydentämään aukkoja markkinaehtoisessa liikenteessä.

Joissakin kunnissa ELYn ostama liikenne saattaa olla ainoa joukkoliikennemuoto, minkä takia sillä on suuri merkitys monille työssäkäyville ihmisille sekä opiskelijoille. Vuorot tarjoavat myös asiointiyhteyksiä.

Koronapandemian aikana ELYn järjestämän joukkoliikenteen rahoitusta nostettiin 30 miljoonasta eurosta 40 miljoonaan euroon, mutta tänä vuonna rahoitus on palautumassa vuoden 2019 tasolle. Yleinen kustannustaso on noussut, mikä on kasvattanut joukkoliikennepalveluiden hankintahintaa huomattavasti. Orpon hallitus ei ole kuitenkaan luvannut lisärahaa, minkä takia vuoroja on jouduttu karsimaan. Tämä iskee erityisesti maaseudulle, jossa vuorotarjonta on jo muutenkin niukkaa.

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret ehdottaa, että Ely-keskusten järjestämän joukkoliikenteen rahoitus sidotaan yleisen kustannustason nousuun, jotta voidaan taata riittävät joukkoliikennepalvelut kaikkialla Suomessa. Näin voimme säilyttää pienet kunnat asuinkelpoisina myös autottomille ihmisille.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret näkee tärkeänä, että niin kaupunkiseuduilla kuin haja-asutusalueillakin on mahdollisuus joukkoliikenteen järjestämiseen. Keskustanuoret näkee myös tärkeänä, että kaupunkiseutujen joukkoliikenteeseen turvataan riittävät resurssit.

4. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Tietotekninen osaaminen varmistettava jokaiselle koulussa

Digitalisaation edetessä oletetaan yhä useammin, että nuoret osaavat sujuvasti käyttää erilaisia ohjelmistoja ja laitteita, joita työelämässä vaaditaan. Todellisuudessa taidot vaihtelevat merkittävästi, eikä kaikilla ole kotitaustansa tai koulunsa puolesta samoja mahdollisuuksia kehittyä digiosaajiksi. On virheellistä ajatella, että nuoruus itsessään takaa teknisen osaamisen.

Tietotekninen osaaminen on nykyään perustaito, jota tarvitaan lähes alalla kuin alalla. Sen sijaan, että kouluissa vain oletetaan digitaalisten työkalujen hallinta, tulisi näiden taitojen opetusta vahvistaa ja yhdenmukaistaa. Jokaiselle oppilaalle on taattava yhtäläiset lähtökohdat selviytyä nykypäivän ja tulevaisuuden työelämässä – riippumatta siitä, missä tai millaisessa perheessä he kasvavat.

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että tietotekninen opetus kouluissa otetaan etukenoon: ei jäädä odottamaan osaamisvajeiden ilmenemistä, vaan ennakoidaan, opetetaan ja tuetaan. Näin rakennetaan yhdenvertaisempaa ja digitaalisesti valmiimpaa tulevaisuutta.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret tunnistaa huolen tietoteknisten taitojen kehittämisessä. Keskustanuoret on huolissaan tietoteknisten taitojen saavutettavuudesta erityisryhmille ja näkee, että tietoteknisten taitojen perusosaaminen tulee taata kotitaustasta riippumatta.

5. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Koulurauhaa varhaisella tuella – apua sekä kiusatulle että kiusaajalle

Mielenterveyden haasteet sekä muut moninaiset ongelmat näkyvät yhä enemmän koulujen arjessa. Opiskelurauhan laiminlyömisestä lisäksi kouluissa esiintyy edelleen merkittävästi kiusaamista. Koulukiusaamisesta on käytetään myös nimikettä kouluväkivalta, sillä koulukiusaaminen täyttää väkivallan tunnusmerkit.

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret vaativat, että oppilashuoltoon lisätään resursseja, joilla voidaan tarjota niin kiusatulle kuin kiusaajalle vähintään yksi käynti kuraattorilla tai koulupsykologille. Menettelytapa olisi osana prosessia, jolla ratkotaan kiusaamistilanteita sekä puututaan varhaisissa vaiheissa lasten ongelmiin. Varhaisen vaiheen puuttumisella saadaan ennaltaehkäistyä tilanteiden eskaloituminen ja ammattilaisen tapaamisella päästään pureutumaan muun muassa kiusaajan käytöksen juurisyihin.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret näkee järkevänä toimintatapana sen, että kiusaamisen molemmat osapuolet saavat ammattiapua tapahtumien jälkeen. Kiusaaminen jättää pahimmillaan uhrille elinikäiset traumat, joten ongelmien kasaantumisen ehkäisemiseksi on hyvä että mahdollisuus asioiden käsittelyyn on jo varhaisessa vaiheessa.

Kiusaamisen taustalla on usein kiusaajan oma pahoinvointi, jolloin ammattiavulla voidaan puuttua kiusaajan ongelmiin ja ehkäistä mahdollisia suurempia haasteita. Keskustanuoret kuitenkin näkee, että sen lisäksi että kiusaaminen otetaan tosissaan ja osapuolille tarjotaan apua, tarvitaan myös ennaltaehkäiseviä toimia.

6. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Nuorten kuljettajien nopeus takaisin turvallisille raiteille!

Liikenneturvallisuus ja nuorten kuljettajien aiheuttamat liikenneonnettomuudet ovat jatkuvasti median huomion kohteena. Tilastojen mukaan nuoret ovat yliedustettuina liikenneonnettomuuksissa, sillä joka kolmas tieliikenteessä vahingoittunut on nuori. Suurin syy onnettomuuksiin on nuorten kuljettajien nopeus liikenteessä.

Vuosina 1972-1996 oli käytössä rajoitettu ajonopeus, jolloin ajokortin saanut sai ajaa maksimissaan 80 kilometriä tunnissa ensimmäisen ajovuoden aikana. Tätä kutsuttiin 80-lätkäksi. Jos nuori kuljettaja ajoi yli 80 kilometriä tunnissa, seurauksena oli ajokortin menettäminen ja takaisin autokouluun palaaminen. Rajoitetusta ajonopeudesta luovuttiin, koska nopeusrajoituksia oltiin laskettu yleisesti.

Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne kertoi huhtikuun alussa, että ajokortin poikkeusluvan myöntämisen edellytyksiä tullaan tarkastelemaan. Tästä emme ole tyytyväisiä, sillä poikkeuslupa on erityisen tärkeä alueilla, joissa julkiset kulkuyhteydet ovat huonot tai olemattomat esimerkiksi iltaisin ja viikonloppuisin. Nuorten täytyy päästä harrastuksiin ilman, että linja-autoa täytyy odottaa tunteja. Alueellisen tasa-arvon takia ikäpoikkeusluvan saamista ei tarvitse kiristää vaan asettaa rajoitettu ajonopeus 80 kilometriin tunnissa nuorille kuljettajille ensimmäiseksi ajovuodelle.

Rajoitetulla ajonopeudella voidaan parantaa liikenneturvallisuutta. Sillä rajoittamalla ajonopeutta aloittelevien kuljettajien osalta vähennetään riskejä tilanteissa, joissa nopeus voi johtaa vaaratilanteisiin. Rajoitetun ajonopeuden palauttaminen on parempi keino lisätä turvallisuutta ilman, että nuorilta vietäisiin mahdollisuus hankkia ajokortti ikäpoikkeusluvalla. Rajoitus antaa nuorille kuljettajille enemmän aikaa reagoida liikenteessä tapahtuviin muutoksiin ja vähentää onnettomuuksien riskejä. Samalla se kuitenkin mahdollistaa nuorten liikkumisen ja arjen sujuvuuden, erityisesti niillä alueilla joilla joukkoliikenne toimii rajallisesti.

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret vaativat, että rajoitettu ajonopeus otetaan käyttöön heille jotka ovat hankkineet ajokortin poikkeusluvalla. Näin turvallisuus voidaan maksimoida ilman ikäpoikkeusluvan saamisen kiristämistä.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Keskustanuoret ei näe, että ajonopeuden rajoittaminen 80 kilometriin tunnissa on ratkaisu turvallisuuden lisäämiseksi. Nuorten vakaviin liikenneonnettomuuksiin liittyy useimmiten ylinopeus, päihteet ja turvavyön käyttämättömyys, joten ajonopeuden rajoittaminen muita tienkäyttäjää matalammaksi ei ratkaise ongelmaa. Lisäksi liikenteen sujuvuuden näkökulmasta alempi nopeusrajoitus vain nuorille kuljettajille voi aiheuttaa epätasaista ajovauhtia, turhaa ohitteluja ja lisätä vaaratilanteita liikenteessä. Keskustanuorten mielestä ajokortin poikkeuslupia täytyy myöntää jatkossakin 17-vuotiaille, koska se on monelle nuorelle ainoa vaihtoehto liikkua esimerkiksi harrastuksiin.

7. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Opiskelijoille oikeus paperikirjoihin

Monissa kunnissa on viime vuosina luovuttu paperisista koulukirjoista joko kokonaan tai osittain, usein kustannussyistä. Digikirjat voivat vaikuttaa hankintahinnaltaan edullisemmilta, mutta niiden laajemmat vaikutukset oppimiseen jäävät helposti huomiotta. Tämä kehityssuunta on huolestuttava, sillä tutkimukset puoltavat oppimistulosten paranevan paperikirjojen myötä.

Monet oppilaat, opiskelijat ja opettajat kokevat itse, että perinteinen paperikirja tarjoaa paremman ja miellyttävämmän lukukokemuksen. Fyysisen kirjan parissa keskittyminen on helpompaa, koska

digilaitteilla häiriötekijöitä on huomattavasti enemmän. Paperikirjat mahdollistavat keskeytyksettömän oppimistuokion, mikä auttaa tiedon syvässä omaksumisessa.

Ongelma on myös saavutettavuus. Esimerkiksi pienillä paikkakunnilla kirjastojen kapasiteetti ei aina vastaa oppimateriaalien tarvetta, jolloin fyysisiä kirjoja ei saada helposti lainaan. Lainausrjonot voivat olla pitkiä, eikä kaikilla oppilailla tai opiskelijoilla ole mahdollisuutta päästä käsiksi tarvitsemiinsa materiaaleihin ajallaan.

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että peruskoulun ja lukion oppilaille turvataan oikeus valita fyysiset, paperiset koulukirjat digitaalisten sijaan tai ohella.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret näkee, että peruskoulussa ja toisen asteen opinnoissa tulisi olla mahdollisuus käyttää paperikirjoja sähköisten materiaalien sijaan. Vaikka oppilaskohtaiset sähköisten materiaalien lisenssit voivat olla yksittäistä opiskelijaa kohden halvempia kuin paperiset versiot, on oppimateriaalilla suuri vaikutus oppimistuloksiin. Paperisia kirjoja ei tarvitsisi ostaa kaikille omia, vaan niitä voitaisiin kierrättää opiskelijoilla useiden vuosien ajan.

Koulutuksen suunnittelun keskiössä pitää olla mahdollisimman hyvät oppimistulokset. Eri ihmisillä toimii hyvin erilaiset tavat oppia, joten oppijalla tulisi olla mahdollisuus opiskella itselleen parhaalla tavalla. Paperiset kirjat usein helpottavat oppimista esimerkiksi nuorilla, joilla on keskittymiseen liittyviä haasteita, koska paperisissa kirjoissa ei ole häiriötekijöitä samalla tavalla kun sähköisissä materiaaleissa. Paperisten kirjojen on myös todettu vaikuttavan positiivisesti luetun ymmärtämiseen, kun taas näytöltä lukeminen saattaa heikentää sitä.

8. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Perintövero tulee poistaa.

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret vaativat perintöveron poistamista. Perintövero eli perintönä tai testamentin perusteella saatavasta omaisuudesta maksettava vero, varjostaa suomalaista talouskasvua merkittävästi. Perintöverolla on jo pitkään ollut köyhdyttävä vaikutus suomalaiseen omistajuuteen. Tämä on yksi syy miksi Suomessa ei ole vahvaa omistajuuden kulttuuria.

Suomalainen alkutuotanto on jo pitkään ollut vakavassa alennustilassa. Maatilojen sukupolvenvaihdoksissa luodaan edellytykset menestyvälle yritystoiminnalle. Vaikkakin sukupolvenvaihdoksiin on jo saatavilla huojennuksia ovat kriteerit tiukat ja perijä joutuu joka tapauksessa maksajan rooliin. Perintöveron poisto hyödyttäisi yrityksiä sekä suomalaista omistajuutta ylisukupolvisesti vahvistavien perheomistusten lisäksi pienempiä perijöitä joiden kohdalla kyseessä voi olla esimerkiksi suvun kesämökki. Vaikka kesämökillä olisi ollut koko ikänsä talkootöissä, esimerkiksi isovanhemmilta tai tädiltä perinnön tai lahjan saadessaan puhutaan pienissäkin summissa jo kohtuuttomasta verorasituksesta.

Perintöveron poisto vähentäisi pääomapakoa sekä lisäisi omistajuutta Suomessa. Perintöveron poistolla luodaan positiivista ilmapiiriä omistamisen ympärillä, joka vahvistaa koko kansantaloutta lisäämällä talouden rahoitus varantoa tuottaviin investointeihin.

Taloustieteessä pyritään myös pois kaksinkertaisesta verotuksesta koska se vähentää aktiviteettia sekä heikentää talouden rahavarantojen kiertoa. Perintövero on vero joka pahimmillaan Suomessakin

peritään jo moneen kertaan samasta omaisuudesta. Tämän omaisuuden hankkimiseen käytetyistä tuloista on jo kertaalleen maksettu verot.

Suomalaisen omistajuuden ja koko kansakunnan vaurastumisen nimissä me Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret vaadimme Keskustanuorten edistävän perintö- ja lahjaverotuksen poistoa.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Perintöveron tarkoitus ei ole ainoastaan olla valtion varainkeruun keino, vaan myös sosiaalipoliittinen työkalu, jolla pyritään kaventamaan tulo- ja varallisuuseroja. Sosiaalipoliittisena työkaluna se auttaa estämään tulojen ja varallisuuden keskittymistä hyväosaisille, sekä jakamaan jo keskittyneitä tuloja ja varallisuutta uudelleen. Perintöveron poisto edellyttäisi vaihtoehtoisia verotuskohteita tai kululeikkauksia.

Yritysten sukupolvenvaihdoksille on jo nykyisellään olemassa verohelpotuksia, joiden tarkoitus on helpottaa liiketoimintojen siirtämistä uudelle sukupolvelle. On kaikkien etu, että esimerkiksi suomalaisissa yrityksissä toiminnan jatkuvuuden esteeksi ei nouse perintövero. Perintöveron kehittämisessä voitaisiin kuitenkin selvittää edelleen keinoja tukea perijän mahdollisuutta kehittää yrityksen toimintaa esimerkiksi laajentamalla sukupolvenvaihdoshuojennusta nykyisestäään. Verotuksen koettu epäoikeudenmukaisuus esimerkiksi silloin, kun omaisuutta joudutaan realisoimaan, ei johdu ainoastaan perintöveron olemassaolosta, vaan osasyynä on myös ongelmat omaisuuden arvostuksessa. Esimerkiksi tappiollisen yrityksen arvostusta tulee tarkastella uudelleen.

Perintöveron uudistaminen kohti oikeudenmukaisempaa järjestelmää on kannatettavaa. Nykyinen malli aiheuttaa kiistämättä suuria ongelmia erityisesti pienissä yrityksissä ja usein myös pienituloisilla yksityishenkilöillä mikäli kyseessä on perittyä irtaimistoa. Yksi merkittävä muutos, joka perintöverotukseen voitaisiin tehdä, olisi joustojen lisääminen perintöveron maksuaikatauluun.

Uudistus on kuitenkin toteutettava niin, että se ei suosi hyvätulaisia ja suuryrityksiä pienituloisten kustannuksella. Ehdotettu perintöverosta luopuminen pienentää kokonaisveroastetta, koska se tarjoaa käytännön mahdollisuuden olla maksamatta veroa.

9. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Yksi allekirjoitus voi muuttaa kaiken – tunnustetaan Somalimaa

Somalimaa on 6,2 miljoonan asukkaan tunnustamaton valtio Afrikan sarvessa Itä-Afrikassa. Se julistautui itsenäiseksi Somaliasta vuonna 1991, ja on siitä lähtien toiminut kuten itsenäinen valtio. Somalimaalla on esimerkiksi oma valuutta, passi, epävirallisia diplomaattisuhteita sekä demokraattisesti valittu presidentti ja parlamentti.

Tammikuussa 2024 Somalimaa ja Etiopia allekirjoittivat aiesopimuksen, jossa Etiopia lupasi tulevaisuudessa tunnustaa Somalimaan itsenäisyyden. Tämän myötä Etiopiasta tulisi ensimmäinen YK:n jäsenmaa, joka tunnustaisi Somalimaan itsenäisyyden. Somalimaa sijaitsee strategisesti merkittävällä paikalla Adeninlahden rannalla, Suezin kanavalle johtavan merireitin varrella. Tästä syystä Somalimaan presidentti tavoittelee Yhdysvaltain sotilastukikohtaa maahansa, ja maan johto aikookin lähiaikoina tavata Yhdysvaltain presidentin.

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret ehdottaa, että Suomi edistää Somalimaan itsenäisyyttä kansainvälisellä tasolla. Tunnustaminen parantaisi maan asemaa huomattavasti. Tällöin Somalimaa voisi esimerkiksi saada lainaa Maailmanpankista ja Kansainvälisestä valuuttarahastosta. Myös kaupankäynti muiden maiden kanssa helpottuisi.

Somalimaan nykyinen presidentti on Suomen kaksoiskansalainen, ja muitakin Suomen kansalaisia vaikuttaa maan politiikassa, mistä voisi olla hyötyä prosessissa.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Keskustanuoret kannattaa sellaista ulkopolitiikkaa, jolla parhaiten pystytään ehkäisemään aseellisia konflikteja ja edistämään elinolojen kehittymistä myönteiseen suuntaan koko Afrikan sarven ja Punaisenmeren alueella. Keskustanuoret näkee, että parhaiten ja vaikuttavimmin Suomi pienenä pohjoisen valtiona pystyy edistämään näitä tavoitteita läheisessä yhteistyössä muiden EU-maiden ja muiden Nato-liittolaistemme kanssa. Emme poissulje Somalimaan itsenäisyyden tunnustamista tilanteessa, jossa se tapahtuu osana laajempaa kansainvälistä prosessia. Nykytilanteessa se, että Suomi tunnustaisi ainoana maana maailmassa Somalimaan itsenäisyyden ei edistäisi edellä mainittuja tavoitteita, ja sen vaikutukset alueen kokonaistilanteeseen ovat arvaamattomat.

10. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Säästöt vai tulevaisuus? Ylioppilastutkinnon laatu vaakalaudalla!

Ylioppilastutkinto on yksi suomalaisen koulutusjärjestelmän kulmakivistä, joka toimii porttina korkeasteen opintoihin sekä työelämään. On erityisen tärkeää, että ylioppilaskokeissa painotetaan opiskelijoiden kykyyn soveltamaan opittuja tietoja muuttuvissa ja monimutkaisissa tilanteissa. Ylioppilaskokeet eivät voi mitata ainoastaan opitun tiedon määrää. Ylioppilaskokemurteen rahoituksen muutokset eivät pidä ylioppilastutkintoa samalla tasolla, jotta voisimme turvata ylioppilastutkinnon laadun täytyisi rahoituksesta pitää huolta.

Helsingin Sanomat uutisoivat huhtikuun alussa ylioppilastutkintolautakunnan säästöistä ja sen vaikutuksista ylioppilaskokeisiin. Ylioppilastutkintolautakunnan toimintamenoista säästetään yli 10% viime vuodesta ja säästöt eivät ole loppumassa tähän. Muutokset tulevat voimaan syksystä 2026 alkaen. Muutokset tarkoittavat sitä, että ylioppilaskokeisiin tulee enemmän monivalintatehtäviä sekä lyhyempiä esseevastauksia. Eli kokeet ovat jatkossa tehokkaammin arvosteltavissa.

Säästöjen takia kokeiden pisterajat tulevat muuttumaan rajusti, jolloin kokeita ei voi verrata enää aiempien vuosien kokeisiin. Pisterajojen muutos vaikuttaa opiskelijoiden hakemista jatko-opintoihin, sillä sen takia myös todistusvalintaa joudutaan uudistamaan.

Lukion täytyisi olla valmennus korkeakouluihin. Säästöjen myötä esseevastauksista tulee lyhyempiä ja tämä vaikeuttaa opiskelijoiden valmistautumista jatko-opintoihin. Korkeakouluissa vaaditaan usein runsaasti pitkiä esseetehtäviä, tämän takia säästöt ovat lyhytkatseisia eikä opiskelijoiden tulevaisuutta olla ajateltu tarpeeksi. Lähiaikoina on puhuttu myös paljon nuorten luku- sekä kirjoitustaidosta. Ylioppilastutkintolautakuntaan kohdistuvat säästöt eivät auta nuorten luku- tai kirjoitustaidon kehittymisessä vaan vaikeuttavat kehitystä entisestään.

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret vaativat, että ylioppilastutkintolautakunnan rahoitus on turvattava nuorten tulevaisuuden takia.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret näkee, että YTL:n rahoitus on turvattava tulevaisuudessa, koska se takaa lukiokoulutuksen laaja-alaisen todistamisen jatkossakin. Myös kokeiden standardisointi on tärkeää, jotta ne pysyvät vertailukelpoisina aikaisempien vuosien tuloksiin. Kirjalliseen vastaamiseen oppiminen antaa myös valmiuksia korkeakouluopinnoissa pärjäämiselle, ja antaa monipuolisimman kuvan opiskelijan osaamisesta.

11. Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret: Maatilat kaatuvat, hyllyt tyhjenevät – tuottajahinnat kuntoon!

Naudan jauheliha loppuu kaupoista, kun kotimaiset naudantuottajat lopettavat pakon edessä toimintansa tuottajahintojen laahatessa. Kotimainen ruoantuotanto pitää pelastaa ja tuottajahintoja korjata kustannusten nousun mukaisiksi.

Tuottajalle tulevat kustannukset ovat nousseet samoin kuin muuallakin yhteiskunnassa, mutta tuottajalle maksettava vastine tuotetusta ruoasta eli tuottajahinta ei ole noussut. Yhtälö on selvä: maatilat lopettavat kannattamattomina ja tuloksena tyhjät hyllyt kaupoissa. Huoltovarmuudenkin näkökulmasta on kotimainen ruoantuotanto pelastatettava.

Pohjois-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että kotimaiset tuottajahinnat tulee nostaa kannattavalle tasolle ja kotimainen ruoantuotanto turvattava lainsäädännöllä.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret tunnistaa merkittävän huolen maatalouden kannattavuudesta ja ruokahuollon turvaamisesta. Aloitteessa osoitetaan oikein, että tuottajahinta ei ole seurannut tuotantokustannusten nousua, mikä heikentää maatalousyrittäjien toimeentuloa ja johtaa tilojen lopettamiseen. Tuotteesta kertyvät tuotot eivät jakaannu tasapuolisesti ruokaketjussa, ja siihen tulee puuttua.

12. Keski-Pohjanmaan Keskustanuoret: Lastensuojelun jälkihuollon ikäraja palautettava 25 vuoteen

Lastensuojelun jälkihuolto on tarkoitettu turvaamaan sellaisia nuoria aikuisia, jotka ovat kasvaneet vailla pysyvää aikuisen turvaa. Se on ollut yksi yhteiskunnan tärkeimmistä tukimuodoista kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleville nuorille. Vuonna 2023 voimaan tullut muutos, joka laski jälkihuollon ikärajan 25 vuodesta 23 vuoteen, on ollut inhimillisesti ja yhteiskunnallisesti lyhytnäköinen ratkaisu.

Hyvinvointiyhteiskunnan moraalinen tehtävä on turvata tuki niille, joilla ei ole ketään muuta. Lastensuojelutaustaiset nuoret eivät ole valinneet lähtökohtiaan. Tämän takia on väärin, että juuri heidät jätetään yksin silloin, kun tuki on kaikkein tärkeintä. Tämä ei ole arvovalinta, vaan arvojen puute.

Moni lastensuojelun piirissä kasvanut nuori tarvitsee tavallista enemmän tukea aikuistumisen kynnyksellä. Jälkihuollon avulla he ovat saaneet apua asumiseen, opiskeluun, työelämään siirtymiseen sekä arjen hallintaan. Kun jälkihuolto katkaistaan liian varhain, monelta putoaa ainoa olemassa oleva turvaverkko.

25 vuoden ikäraja ei ole sattumaa. Se vastaa biologista, sosiaalista ja psyykkistä kehitystä – ja antaa nuorelle realistisen mahdollisuuden rakentaa itsenäinen elämä. Varhainen katkaisu ei säästä rahaa, vaan siirtää ongelmat muualle järjestelmään. OECD ja suomalaiset asiantuntijatahot, kuten THL, ovat varoittaneet ikärajan lyhentämisen riskeistä ja korostaneet tuen jatkuvuuden merkitystä nuoren hyvinvoinnille.

Muutos on heikentänyt nuorten elämänhallintaa, lisännyt riskiä syrjäytymiselle, mielenterveys- ja päihdeongelmille sekä asunnottomuudelle. Tämä tulee pitkällä aikavälillä kasvattamaan yhteiskunnan kustannuksia. Syrjäytyneen nuoren elinkaaren aikaiset kustannukset voivat nousta jopa yli miljoonaan euroon. Vuonna 2023 tehdyn muutoksen arvioitiin tuovan noin 25 miljoonan euron säästöt. Kuitenkin nämä säästöt ovat osoittautuneet näennäisiksi. Valitettavasti kulut ovat valuneet toisaalle, muun muassa nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluihin, joiden tarve on kasvanut. Tämä ei ole todellista säästöä, vaan kalliimmalla hinnalla siirretty ongelma.

Tavallisten perheiden nuoret saavat usein tukea vanhemmiltaan pitkälle aikuisuuteen. Siksi on epäoikeudenmukaista, että juuri ne nuoret, joilla ei ole tukenaan omaa perhettä jätetään ilman yhteiskunnan apua. He eivät kaipa erityiskohtelua vaan mahdollisimman samanlaiset mahdollisuudet itsenäiseen elämään kuin muutkin nuoret. Yhteiskunnan ei pidä olla se, joka kääntää selkänsä silloin, kun ainoa tuki on vielä tarpeen. Nyt on aika korjata tämä virhe ja palauttaa jälkihuollon ikäraja 25 vuoteen.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Jälkihuollon ikärajan laskeminen 25 vuodesta 23 vuoteen oli virhe, joka lisää eriarvoisuutta ja riskiä nuorten syrjäytymiselle. Nuorten, joilla ei ole omaa turvaverkkoa, täytyy voida luottaa yhteiskunnan tukeen. Ikärajan palauttaminen 25 vuoteen on inhimillisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä ratkaisu.

13. Keski-Pohjanmaan Keskustanuoret: Nuorille aito ääni valtuustoryhmissä

Jokaisessa kunnassa tai kaupungissa sekä hyvinvointialueella käsitellään nuoria ja heidän tulevaisuuttaan koskevia asioita. Heidän äänensä ei kuitenkaan päätöksenteossa välttämättä näy tai kuulu. Vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa pääsi vaihtelevasti nuoria läpi valtuustoihin. On kuntia ja hyvinvointialueita, joissa ei ole nuoria valtuutettuja tai heitä on hyvin vähän.

Keski-Pohjanmaan keskustanuoret kokevat tämän erittäin huolestuttavana, jos yhden ikäryhmän ääni jää kokonaan kuulematta ja huomioimatta päätöksenteossa. Keskustan on oltava se puolue, joka kuulee ja näkee nuorten huolen.

Keski-Pohjanmaan keskustanuoret esittävät, että Keskustan valtuustoryhmät sitoutuvat järjestelmällisesti kuulemaan nuoria niissä kunnissa ja hyvinvointialueilla, joissa nuoria ei ole päässyt läpi. Valtuustoryhmien kokouksiin voitaisiin esimerkiksi kutsua ensimmäinen nuori varavaltuutettu, joka voisi varmistaa nuorten äänen kuulumisen päätöksenteossa.

Keskustan periaateohjelma korostaa yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta, tasa-arvoa ja kansanvallan vahvistamista. Näiden arvojen mukaisesti puolueen on varmistettava, että nuoret pääsevät mukaan päätöksentekoon ei vain puheissa, vaan myös käytännössä.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret näkee tärkeänä, että nuoria sitoutetaan päätöksentekoon ja heidän äänensä tulee kuulluksi. Näin mahdollistamme ylisukupolvista päätöksentekoa ja saamme nuoria kiinnostumaan politiikasta. Keskustanuoret kuitenkin muistuttaa, että nuoria koskevat asiat eivät ole vain nuorten vastuulla, vaan kaikkien puolueemme toimijoiden, iästä riippumatta.

14. Hämeen Keskustanuoret: Kadut kuuluvat kaikille

Monen kunnan katusuunnittelu on edelleen suunnattu vahvoille ja ketterille nuorille, vaikka väestömme ikääntyy nopeasti. Arkipäiväinen liikkuminen kunnissamme vaikeutuu yhä useammalle. Siinä missä nuori voi vielä kulkea esteisten katujen ja portaiden läpi on monelle ikääntyneelle tai vammaiselle henkilölle liikkuminen käytännössä mahdotonta.

Kaupungeissa ongelma näkyy katuverkoston sekavuudessa ja siitä, että jalankulkijat on usein asetettu autoilijoiden jälkeen tärkeysjärjestyksessä. Pienemmillä paikkakunnilla tilanne on vielä huolestuttavampi. Jalankulkijoille ei useinkaan ole erillisiä väyliä ja turvallisuus on heikkoa, kun maanteillä joudutaan kulkemaan ilman valaistusta ja ilman suojattuja kulkureittejä useita kilometrejä. Kun autot ajavat ohi sadan kilometrin tuntivauhdilla vain hihan mitan päästä, on vaaratilanne ilmeinen kaikille. Tällainen tilanne pakottaa käyttämään henkilöautoa myös niillä, joille kävely tai pyöräily olisi muuten luonnollinen ja kestävä vaihtoehto. Samalla se estää liikkumisen niiltä, joilla ei ole ajokorttia, kuten lapsilta ja monilta ikäihmisiltä.

Tällaisessa ympäristössä lasten tulevaisuus näivettyy ja samalla koko kunnan tulevaisuus. Meidän on katsottava nykypäivän todellisuutta suoraan. Autojen määrä ja nopeudet kasvavat ja väestö ikääntyy. Tarvitsemme rohkeita päätöksiä. Tiekunnostushankkeisiin on sisällytettävä turvallisesti ja saavutettavasti kävelyreitit. Ilman näitä parannuksia ei kuntien elinvoima säily pitkällä aikavälillä. Katuympäristöt kuuluvat kaikille tehdään niistä sellaisia oikeilla päätöksillä! Sillä hyvä yhteiskunta rakentuu hyväksi, jossa sen heikoin ihminen voi elää arvokkaasti!

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Keskustanuoret ei näe tarvetta tuoda kaikkiin maaseututaajamiin samoja standardeja kuin kaupunkeihin. Maaseudulla liikkuminen tapahtuu pitkien etäisyyksien vuoksi monesti autolla ja siksi on syytä kiinnittää huomiota siihen, kuinka maanteiden korjausvelkaa saadaan vähennettyä. Asutusalueiden liikennejärjestelyjen suunnittelussa on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota siihen, kuinka ne toteutetaan. Esimerkiksi tarpeeksi leveät pientareet tarjoavat hyvän mahdollisuuden liikkua myös maanteitä pitkin turvallisesti jalankulkijana.

15. Hämeen Keskustanuoret: Julkinen liikenne on tulevaisuuden merkki

Yhä useammalle nuorelle ajokortin hankkiminen ei enää ole itsestäänselvyys. Julkisen liikenteen käyttö kasvaa ja monelle nuorelle se on riittävä tapa liikkua arjessa. Kestävä, saavutettava ja luotettava liikkuminen on yhä tärkeämpää monelle nuorelle ei vain ympäristösyistä, vaan myös tasa-arvon ja alueellisen saavutettavuuden vuoksi.

Nykyisellään julkinen liikenne ei kuitenkaan tarjoa todellista vaihtoehtoa yksityisautoille suuressa osassa maata. Palvelut ovat monin paikoin harvoja, epäluotettavia ja huonosti sovitettuja arjen tarpeisiin. Hyvin toimivaa julkista liikennettä löytyy lähinnä Etelä-Suomen suurista kaupungeista, mikä osaltaan kiihdyttää väestön keskittymistä ja kaventaa elämän mahdollisuuksia muualla.

Meidän tulee ottaa oppia toimivista malleista niin Etelä-Suomesta kuin maailmalta. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla laaja-alainen ja saumaton julkisen liikenteen verkosto palvelee koko aluetta, vaikka metro- ja lähijunaratot on muutama. Vastaavaa lähijunaliikennettä voitaisiin kehittää maakuntakeskusten ympärille, siten että junat pysähtyvät myös lähiöissä ja kylissä matkan varrella. Näin saadaan riittävä matkustajapohja ja vahvistetaan maakuntien sisäistä saavutettavuutta.

Samaan aikaan bussilinjojen reittejä voidaan lyhentää niin, että ne yhdistävät taajamat lähimpiin juna-asemiin. Tällainen monitasoinen verkosto tekee liikkumisesta aidosti kestävästä maakunnissa, eikä vaihtoehtona ole vain henkilöauto.

On totta, että julkisen liikenteen kehittäminen vaatii investointeja. Mutta aivan kuten sivistyskin se maksaa itsensä takaisin. Hyvin suunniteltu liikenneverkko tukee alueiden elinvoimaa, vähentää päästöjä ja lisää kansalaisten arjen sujuvuutta.

Ruotsissa maakunnat voivat itse ostaa ja kehittää junaliikennettä alueelleen. Voimme ottaa mallia tästä järjestelmästä muualle kuin Helsinkiin. Esimerkiksi Suomen ja Ruotsin rajakunnissa näkyy ero selvästi. Kolariin kulkeva yöjuna pysähtyy Torniossa kahden päivän välein, kun taas rajan toisella puolella Ruotsissa Norrbottenin ja Västerbottenin maakuntien Norrtåg tarjoaa junayhteyksiä kolme kertaa päivässä ja kysyntä on olemassa. On aika ottaa julkinen liikenne vakavasti myös päätöksenteossa. Tarvitsemme rohkeutta tehdä päätöksiä, jotka eivät palvele vain yksittäisiä kaupunkeja, vaan koko maakuntia ja koko maata!

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret näkee raideliikenteen oleellisena osana tulevaisuuden liikennejärjestelmää alueilla, joissa on valmiiksi kattava raideverkko. Toimiva joukkoliikenne lisää kehyskuntien ja seutukaupunkien elinvoimaa ja tarjoaa vaihtoehdon nykyiselle, isoja tiiviitä kaupunkikeskuksia suosivalle, kaupunkikehitykselle. Nykytilanteessa raiteiden potentiaali jää Uttamaata lukuun ottamatta hyödyntämättä osana maakuntien sisäistä joukkoliikennejärjestelmää. Keskustanuoret haluaa tavoitella tulevaisuutta, jossa maakuntakeskuksia ympäröivistä pienemmistä radan varrella sijaitsevista taajamista ja seutukaupungeista on sujuvat yhteydet maakuntakeskukseen junalla. Toimiva raideliikenne mahdollistaa myös eri liikkumismuotojen yhdistämisen syöttöliikenteen (bussit) ja liityntäpysäköinnin avulla (yksityisautoilu, pyöräily, sähköpotkulaudat). Pidemmällä aikajänteellä Keskustanuoret kannattaa maakunnallisesta joukkoliikenteestä päättämisen siirtämistä alueelliselle tasolle.

16. Hämeen Keskustanuoret: Kaupungin luontoa on turvattava

Ihminen on osa luontoa, ja luontoyhteys on meille elintärkeä. Siksi emme voi taata hyvinvoivaa elinympäristöä, jos se koostuu vain betonista ja asfaltista. Kaupungeissa on jätettävä tilaa luonnolle ei vain viherpisteinä, vaan osana rakennettua ympäristöä kuten katuja, pihvoja ja rakennuksia.

Pitkään kaupungit suunniteltiin ennen kaikkea autoilun ehdoilla. Katuverkostot asfaltoitiin reunasta reunaan, ja tienvarsille nousi betonisia rakennuksia. Tämän seurauksena monet kunnat menettivät arvokkaita luontoalueitaan ja niiden mukana ihmisten luontoyhteyden.

Nykyisin suunnittelussa pyritään ottamaan luonto paremmin huomioon, mutta usein tämä jää puolitiehen. Esimerkiksi kaupunkimetsien tai niittyjen säilyttäminen voi jäädä kiinni budjetista. Uudelleen istutetut viheralueet eivät useinkaan kestä ilman kunnollista hoitoa ja muutamassa vuodessa ne voivat kuihtua käyttökelvottomiksi. Hyvä esimerkki tästä on tilanne, jossa entisen metsän paikalle rakennetaan uusi asuinalue tai moottoritie. Vaikka tilalle istutettaisiin koristepuita tai nurmikkoja, ilman huoltoa ne eivät korvaa menetettyä ekosysteemiä. Tutkimukset ovat osoittaneet, että kaupunkiluonto edistää asukkaiden mielenterveyttä, vähentää stressiä ja parantaa ilmanlaatua. Esimerkiksi Helsingin Meilahti tai Tampereen Iidesjärven kaltaiset kaupunkiluontoalueet tarjoavat virkistysmahdollisuuksia ja tukevat paikallista biodiversiteettiä, mutta ne ovat samalla jatkuvan rakentamispaineen alla.

Siksi jokaisen kunnan ja kaupungin on otettava luonnon huomioiminen vakavasti jo suunnitteluvaiheessa. Hankkeita, jotka koskevat luontoalueita tai niiden läheisyyttä, on arvioitava entistä huolellisemmin ja pitkäjänteisemmin. Muuten vaarana on, että menetämme yhden luontokohteen kerrallaan, kunnes niitä ei enää ole.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret tunnistaa aloitteessa esitetyn huolen lähiluonnon säilyttämisestä kaupungeissa ja niiden reuna-alueilla. Kaupunkien ja kuntien tulee säilyttää lähiluonnon virkistyskäyttäm mahdollisuudet, joilla edistetään asukkaiden hyvinvointia. Lähiluonnon säilyttäminen kaupunkiympäristössä edistää myös paikallista luonnon monimuotoisuutta.

17. Helsingin Keskustanuoret: Kehitetään katsomusaineiden opetusta perusopetuksessa

Opetushallituksen asettama katsomusaineiden uudistamista koskeva asiantuntijatyöryhmä näki loppuraportissaan 5.3.2025 yhteiseen katsomusaineeseen siirtymisessä enemmän ongelmia kuin etuja. Yhteistä katsomusainetta tukevia kantoja esiintyy laajasti esimerkiksi poliittisten nuorisojärjestöjen, mukaan lukien Keskustanuorten, ohjelmissa ja linjauksissa. Tämä yksioikoinen sekä erityisesti vähemmistöryhmiin kuuluvien oppilaiden oikeudet ohittava linjaus tulisi muuttaa. Ratkaistaksemme nykyisen katsomusainemallin ongelmakohtia perusopetuksen osalta, esitämme seuraavia asiantuntijatyöryhmänkin ehdottamia toimia:

- Lisätään keinoja, joilla voidaan vahvistaa katsomusaineiden opetuksen järjestämiseen liittyvää laillisuusvalvontaa.
- Muutetaan lainsäädäntöä siten, että oppilas ei jatkossa voisi olla osallistumatta koulun katsomusaineiden opetukseen. Nykylainsäädännön mukaan se on mahdollista osalle oppilaita.

- Muutetaan lainsäädäntöä siten, että oppilaan oikeus osallistua katsomusaineiden opetusta korvaavan opetuksen tai muun toiminnan sijaan oman uskonnollisen yhdyskuntansa antamaan opetukseen poistetaan.

- Toteutetaan tutkimukseen perustuva opetuskokeilu osittain integroidusta katsomusaineiden opetuksesta perusopetuksessa.

Näillä toimenpiteillä voisimme välttää siirtymisen yhteiskuntarauhan kannalta haitalliseen yhteiseen katsomusopetukseen. Näin edistämme uskonnollisten ja uskonottomien ihmisten yhdenvertaisuuden ja perusoikeuksien toteutumista sekä vastaamme monikatsomuksellisen yhteiskuntamme tarpeisiin.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Keskustanuorten visio tulevaisuuden katsomusaineiden opetuksesta pohjaa yhteiseen katsomusaineeseen. Katsomusaineen opetuksessa on pidettävä huolta siitä, että kaikki katsomukset ovat yhdenvertaisessa asemassa ja, että toteutus on yhdenmukainen koko maassa.

Keskustanuoret yhtyy ajatukseen laillisuusvalvonnan vahvistamisesta sekä siitä, että oppilaiden tulisi osallistua jatkossa vain yhteiseen katsomusaineopetukseen. Työryhmän suosituksen mukaisesti uuden katsomusaineen perustehtävän tulisi olla vahvistaa yleissivistystä, eettistä ja ihmisoikeuksiin liittyvää osaamista, kriittisen ajattelun taitoja, dialogi- ja tunnetaitoja, sekä yksilön kasvua ja elämäkatsomuksen rakentumista tukevaa osaamista. Keskustanuoret näkee, että näiden tavoitteiden lisäksi olisi tärkeää sisällyttää opetukseen elementtejä uskontokuntien historiasta ja kehityksestä. Ymmärrys eilisestä auttaa myös ymmärtämään nykypäivää.

Työryhmän suosituksen mukaisesti muutosta kohti tulisi edetä tutkimusperustaisen osittain integroidun katsomusaineen opetuskokeilun kautta. Kokeilun tulosten pohjalta on mahdollista tunnistaa pedagogiset ja henkilökunnan koulutukselliset tarpeet, joiden avulla voidaan varmistua siitä, että yksi yhtäläinen aineenopetus kohtelee kaikkia katsomuksia tasapuolisesti.

18. Helsingin Keskustanuoret: Puolustetaan opiskelijan oikeutta oman katsomusperinteensä mukaiseen opetukseen toisella asteella

Opetushallituksen asettama katsomusaineiden uudistamista koskeva asiantuntijatyöryhmä näki loppuraportissaan 5.3.2025 yhteiseen katsomusaineeseen siirtymisessä enemmän ongelmia kuin etuja. Yhteistä katsomusainetta tukevia kantoja esiintyy laajasti esimerkiksi poliittisten nuorisojärjestöjen, mukaan lukien Keskustanuorten, ohjelmissa ja linjauksissa. Tämä yksioikoinen sekä erityisesti vähemmistöryhmiin kuuluvien oppilaiden oikeudet ohittava linjaus tulisi muuttaa. Ratkaistaksemme nykyisen katsomusainemallin ongelmakohtia toisen asteen osalta, esitämme seuraavia osittain asiantuntijatyöryhmänkin ehdottamia toimia:

- Lisätään keinoja, joilla voidaan vahvistaa katsomusaineiden opetuksen järjestämiseen liittyvää laillisuusvalvontaa lukiokoulutuksessa.

- Muutetaan lainsäädäntöä siten, että opiskelija ei jatkossa voisi olla osallistumatta koulun katsomusaineiden opetukseen lukiossa. Nykylainsäädännön mukaan se on mahdollista osalle opiskelijoita.

- Muutetaan lainsäädäntöä siten, että opiskelijan oikeus osallistua katsomusaineiden opetusta korvaavan opetuksen tai muun toiminnan sijaan oman uskonnollisen yhdyskuntansa antamaan opetukseen lukiokoulutuksen aikana poistetaan.
- Katsomusaineiden valinnanvapauden epäyhdenvertaisuus lukiokoulutuksessa ratkaistaan lyhyen aikavälin tavoitteena.
- Epäyhdenvertaisuuden korjaamiseksi lainsäädäntöä muutetaan siten, että katsomusaineiden valinta avattaisiin opiskelijoille lukiokoulutuksessa (lukiossa opiskelija voisi valita minkä tahansa katsomusaineen, mutta ylioppilaskirjoituksiin osallistuminen vaatii osallistumista vähintään kahteen pakolliseen saman katsomusopetuksen kurssiin).
- Katsomuksellinen yleissivistys huomioidaan osana ammatillisten tutkintojen yhteisten tutkinnon osien yhteiskunta- ja työelämäosaamista.

Lisäksi selvitetään mahdollisuutta muokata uskonnon ylioppilastutkintoa siten, että uskonnon eri oppimääriin osallistuneet voisivat suorittaa saman kokeen. Näillä toimenpiteillä voisimme välttää siirtymisen yhteiskuntarauhan kannalta haitalliseen yhteiseen katsomusopetukseen. Näin edistämme uskonnollisten ja uskonottomien ihmisten yhdenvertaisuuden ja perusoikeuksien toteutumista sekä vastaamme monikatsomuksellisen yhteiskuntamme tarpeisiin.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Keskustanuorten visio tulevaisuuden katsomusaineiden opetuksesta pohjaa yhteiseen katsomusaineeseen. Katsomusaineen opetuksessa on pidettävä huolta siitä, että kaikki katsomukset ovat yhdenvertaisessa asemassa ja, että toteutus on yhdenmukainen koko maassa.

Ammatillisen koulutuksen osalta Keskustanuoret kannattaa työryhmän esitystä, jossa katsomuksellinen yleissivistys huomioidaan osana ammatillisten tutkintojen yhteisten tutkinnon osien yhteiskunta- ja työelämäosaamisessa. Lukiokoulutuksen osalta Keskustanuoret näkee, että kaksi pakollista opintojaksoa toteutetaan yhteisenä katsomusaineen opetuksena. Valinnaisten opintojen kehittämisessä on sovitettava yhteen siirtymä yhteiseen katsomusaineen opetukseen ja uskontotieteiden jatkokoulutusvalmius.

19. Helsingin Keskustanuoret: Parannetaan katsomusopetuksen valinnanvapautta aikuisten perusopetuksessa

Opetushallituksen asettama katsomusaineiden uudistamista koskeva asiantuntijatyöryhmä näki loppuraportissaan 5.3.2025 yhteiseen katsomusaineeseen siirtymisessä enemmän ongelmia kuin etuja. Yhteistä katsomusainetta tukevia kantoja esiintyy laajasti esimerkiksi poliittisten nuorisojärjestöjen, mukaan lukien Keskustanuorten, ohjelmissa ja linjauksissa. Tämä yksioikoinen sekä erityisesti vähemmistöryhmiin kuuluvien oppilaiden oikeudet ohittava linjaus tulisi muuttaa. Ratkaistaksemme nykyisen katsomusainemallin ongelmakohtia aikuisten perusopetuksessa, esitämme seuraavaa asiantuntijatyöryhmänkin ehdottamaa uudistusta: Muutetaan aikuisten perusopetusta koskevaa lainsäädäntöä siten, että aikuisten perusopetuksessa opiskelevien alle 18-vuotiaiden katsomusaineisiin liittyvistä valinnoista päättää huoltajan sijaan opiskelija itse.

Tällä toimenpiteellä voisimme välttää siirtymisen yhteiskuntarauhan kannalta haitalliseen yhteiseen katsomusopetukseen. Näin edistämme uskonnollisten ja uskonottomien ihmisten

yhdenvertaisuuden ja perusoikeuksien toteutumista sekä vastaamme monikatsomuksellisen yhteiskuntamme tarpeisiin.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Keskustanuorten visio tulevaisuuden katsomusaineiden opetuksesta pohjaa yhteiseen katsomusaineeseen. Katsomusaineen opetuksessa on pidettävä huolta siitä, että kaikki katsomukset ovat yhdenvertaisessa asemassa ja että toteutus on yhdenmukainen koko maassa.

Keskustanuoret jakaa kuitenkin aloitteessa esitetyn kehitysehdotuksen, jossa muutetaan aikuisten perusopetusta koskevaa lainsäädäntöä siten, että aikuisten perusopetuksessa opiskelevien, alle 18-vuotiaiden, katsomusaineisiin liittyvistä valinnoista päättää huoltajan sijaan opiskelija itse.

20. Helsingin Keskustanuoret: Pelastetaan Suomen kielet

Suomen perustuslain mukaan kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Kansalliskielten asema on uhattuna, erityisesti englannin kielen vallatessa yhä enemmän tilaa suomalaisessa yhteiskunnassa. Tunnistamme englannin merkityksen kansainvälisessä yhteistyössä, mutta emme näe tarpeelliseksi laajentaa sen käyttöä Suomen rajojen sisäpuolella suomalaisten palveluissa. Perustuslaissa säädetty oikeus saada viranomaisen palveluita omalla kielellä, suomeksi tai ruotsiksi, voi olla uhattuna nykyisen kehityksen jatkuessa.

Korkeakoulututkinnot tulee voida suorittaa pääosin kotimaisilla kielillä. Tällä hetkellä suomen- tai ruotsinkielinen opiskelu ei ole kaikissa tapauksissa mahdollista enää maisterivaiheessa.

Kansallisen kulttuurimme ja kieltemme suojelemiseksi esitämme kielilain muuttamista siten, että muiden kuin kotimaisten kielten käyttöä rajoitetaan kuntien ja yksityisen sektorin palveluissa sekä julkisessa viestinnässä. Jatkossa Suomessa toimivien yritysten ja järjestöjen viestinnän tulee lähtökohtaisesti tapahtua kotimaisilla kielillä eli suomella ja ruotsilla.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Keskustanuoret näkee tärkeänä kotimaisten kielten aseman varmistamisen, ja näkeekin, että palveluiden tulisi olla saatavilla vähintään alueen yleisimmin puhutulla kotimaisella kielellä. Englanninkieliset palvelut ovat kuitenkin monissa paikoissa välttämättömiä esimerkiksi kansainvälisten osaajien kotoutumisen kannalta. Keskustanuoret ei siis näe järkevänä muiden kielten suoraa rajoittamista kielilain nojalla.

21. Uudenmaan Keskustanuoret: Lahja- ja perintövero on poistettava

Uudenmaan Keskustanuoret vaativat lahja- ja perintöveron poistamista. Lahja- ja perintövero haittaavat suomalaisen omistajuuden kulttuurin kehittymistä. Lisäksi lahja- ja perintöverotuksessa ei ole riittävällä tavalla huomioitu sitä, että lahjansaajan tai perijän veronmaksukyky ei välttämättä parane lahjan tai perinnön myötä. Tältä osin lahja- ja perintöveron ongelmat liittyvät erityisesti epälikvidien varojen (esim. kiinteistöt ja yritykset) verotukseen, koska varallisuus ei monessakaan tapauksessa ole heti rahaksi muutettavissa.

Perintöverotus myös luo erityisesti listaamattomien yritysten osalta tehottomuutta, kun omistajat joutuvat varautumaan taloudellisesti mahdollista perintöveron maksua varten sen sijaan, että yrityksen varoja käytettäisiin liiketoiminnan kehittämiseen ja investointeihin. Lahja- ja perintöveron myötä Suomessa on esimerkiksi perheomisteisissa yrityksissä tilanteita, jossa verotus itsessään pakottaa vaihtamaan omistajaa ennenaikaisesti.

Nykyisenkaltaisen lahja- ja perintöveron osalta kannattaa huomioida, että varakkaat yksityishenkilöt pystyvät verrattain helposti vaihtamaan asuinpaikkaansa pysyvästi tai väliaikaisesti, jolloin pystyvät välttymään lahja- ja perintöveron maksamiselta kokonaan. Tämä puolestaan ei kovin usein ole mahdollista, jos ajatellaan pieni- ja keskituloista yksityishenkilöä.

Lahja- ja perintöveron poistaminen tukisi suomalaisen omistajuuden kulttuurin kehittymistä, helpottaisi yritysten sukupolvenvaihdoksia ja edistäisi taloudellista toimeliaisuutta. Lisäksi lahja- ja perintöveron poistaminen helpottaisi kasvavaa ongelmaa, kun yhä enenevässä määrin suomalaiset perivät asuntoja ja vapaa-ajan asuntoja syrjäisemmiltä seuduilta, joilla asuntomarkkinat ovat hyvin epälikvidit eikä omaisuutta välttämättä ole mahdollista myydä. Tällaisessa tilanteessa joka tapauksessa tulee perintövero kohtuuttoman suurena maksettavaksi omaisuudesta, jota ei voi realisoida käypään hintaan tai ei lainkaan. Tähän on saatava muutos ja se tapahtuu nykyisen lahja- ja perintöveron poistamisella.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Ks. vastaus aloitteeseen 8.

22. Uudenmaan Keskustanuoret: Osakesäästötilin talletusraja on nostettava

Uudenmaan Keskustanuoret vaativat osakesäästötilin talletusrajan nostoa 500 000 euroon. Nykyisin osakesäästötilin talletusraja on enintään 100 000 euroa, joka on liian matala taso piensijoittajan pitkäaikaisen säästämisen ja sijoittamisen näkökulmasta. Vuoden 2025 maaliskuussa arvo-osuusjärjestelmässä oli noin 406 500 osakesäästötiliä, jota voi luonnehtia hyvin merkittäväksi määräksi. Osakesäästötili onkin sen helppokäyttöisyyden ja yleisyyden vuoksi hyvä tapa edistää suomalaista omistajuuden kulttuurin kehittymistä. Ongelma on kuitenkin nykyinen talletusraja, joka ei parhaalla mahdollisella tavalla edistä piensijoittajien asemaa eikä luo tarpeeksi kannustimia pitkäaikaiseen säästämiseen ja sijoittamiseen.

Osakesäästötilin talletusrajan nosto 500 000 euroon vahvistaa entisestään luonnollisten henkilöiden mahdollisuuksia sijoittaa suomalaisten listayhtiöiden osakkeisiin ja siten edistää kansankapitalismia ja piensijoittajan asemaa sijoitusmarkkinoilla verrattuna erittäin varakkaisiin yksityishenkilöihin ja institutionaalisiin sijoittajiin.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Keskustanuoret pitää osakesäästötiliä hyvänä mallina suomalaisten sijoittamismahdollisuuksien kasvattamiselle. Se luo matalan kynnyksen mahdollisuuden aktiiviseen osakesijoittamiseen ja korkoa korolle -ilmiön hyödyntämiseen.

Keskustanuoret ei kuitenkaan näe, että osakesäästötilin nykyinen talletusraja olisi merkittävä ongelma. Vuonna 2022 tilejä oli yhteensä 303 987 kappaletta (tileistä n. 45 % oli vuonna 2023

tyhjiä). Näistä tileistä vain n. 12 000 tilille oli talletettu silloisen talletusrajan mahdollistama enimmäissumma 50 000 euroa. Tämän jälkeen tilin talletusraja on tuplattu 100 000 euroon. Suomen suurimman osakesäästötilien palveluntarjoajan Nordnetin hallinnoiman aktiivisen osakesäästötilin keskisaldo oli vuonna 2023 vain 9 700 euroa. Keskustanuoret näkeekin, että piensijoittajien tarpeet eivät vaikuta edellyttävän osakesäästötilin talletusrajan nostamista 500 000 euroon. Tätä maltillisempaa korotusta olemme kuitenkin valmiita tarkastelemaan.

Keskustanuoret näkee, että Suomessa tulisi selvittää osakesäästötilien ja arvo-osuustilien yhdistämistä siten, että tietyn talletusrajan ylittyessä osakesäästötilin verotusmenettelystä siirryttäisiin arvo-osuustilin kaltaiseen verotusmenettelyyn porrastetusti rajan ylittävän omaisuuden osalta. Tämä selkeyttäisi nykyistä järjestelmää ja mahdollistaisi myös sijoitusrahastojen ottamisen osakesäästötilien kanssa yhtenäisen verotusjärjestelmän piiriin.

23. Uudenmaan Keskustanuoret: Osakesäästötilille on sallittava myös sijoitusrahastot

Uudenmaan Keskustanuoret vaativat, että osakesäästötilin sallittuihin sijoituskohteisiin lisätään sijoitusrahastot. Nykyisin osakesäästötilin sijoituskohteita on tarpeettomasti rajattu, joka haittaa piensijoittajien sijoittamisen ja vaurastumisen mahdollisuuksia. Sijoitusrahastojen salliminen osakesäästötilille mahdollistaisi sijoitusvarallisuuden hajauttamisen tehokkaasti myös osakesäästötilillä. Pörssiosakkeet ja sijoitusrahastot ovat joka tapauksessa suurimmalle osalle piensijoittajia niitä arvopapereita, joihin sijoitetaan. Osakesäästötilin käyttökelpoisuutta lisäisi merkittävästi sijoituskohteiden laajentaminen sijoitusrahastoihin.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret kannattaa sijoitusrahastojen lisäämistä osakesäästötilien valikoimaan. Tämä laskisi edelleen suomalaisten sijoittamisen aloittamisen kynnystä ja helpottaisi rahastosijoittajien korkoa korolle -ilmiön hyödyntämisen mahdollisuuksia. Jos samalle tilille voisi ostaa sekä rahastoja että osakkeita edullisella verokohtelulla, madaltuisi myös kynnys aloittaa osakesijoittaminen rahastosijoittamisen ohella.

Keskustanuoret näkee, että Suomessa tulisi selvittää osakesäästötilien ja arvo-osuustilien yhdistämistä siten, että tietyn talletusrajan ylittyessä osakesäästötilin verotusmenettelystä siirryttäisiin arvo-osuustilin kaltaiseen verotusmenettelyyn porrastetusti rajan ylittävän omaisuuden osalta. Tämä selkeyttäisi nykyistä järjestelmää ja mahdollistaisi myös sijoitusrahastojen ottamisen osakesäästötilien kanssa yhtenäisen verotusjärjestelmän piiriin.

24. Uudenmaan Keskustanuoret: Suomen eläkejärjestelmän sukupolvien välinen epäoikeudenmukaisuus on korjattava

Uudenmaan Keskustanuoret vaativat, että Suomen eläkejärjestelmän sukupolvien välinen epäoikeudenmukaisuus korjataan. Nuoret sukupolvet maksavat yhä suurempia maksuosuuksia eläkejärjestelmän ylläpidosta ja tulevat tekemään merkittävästi pidempiä työuria kuin vanhemmat sukupolvet, mutta tästä huolimatta nuorten sukupolvien omat eläkkeet ovat uhattuina. Tulevaisuudessa työeläkemaksuihin kohdistuu jatkuvasti korotuspaineita. Tälläkin hetkellä nykyisten maksajien taakkaa voidaan pitää kohtuuttomana ja epäoikeudenmukaisena. Nuoret sukupolvet voivat lisäksi odottaa saavansa merkittävästi vähemmän kuukausieläkettä suhteessa palkkaansa verrattuna

nykyeläkeläisiin. Kaiken lisäksi nykyisellään eläkejärjestelmä nojautuu liian toiveikkaisiin pitkän aikavälin tuottonäkymiin.

Nykyisiä eläkkeitä tuleekin olla mahdollista leikata sellaisissa olosuhteissa, jossa Suomen talous ei kehity suotuisasti. Kun maksajien maksukyky vähenee, eläkelupauksen on joustettava samalla. Edellä mainittua voidaan pitää hyvinkin yksinkertaisena periaatteena, jota ei kuitenkaan tällä hetkellä noudateta.

Työeläkejärjestelmä perustuu sukupolvien väliseen sopimukseen, ja kuten jokaisessa sopimuksessa, myös tässä osapuolten vastuiden ja oikeuksien on oltava tasapainossa. Jos maksajia on selvästi vähemmän kuin ennen, on kohtuutonta, että aiemmin annetut eläkelupaukset sitovat silti muuttumattomina. Tällä hetkellä järjestelmässä ei ole mekanismeja, jotka mahdollistaisivat joustavan sopeuttamisen tilanteen muuttuessa — maksut joustavat ylöspäin, mutta eläkkeet eivät alaspäin. Tämä epäsymmetria asettaa kohtuuttoman riskin nuoremmille sukupolville, jotka joutuvat kantamaan kasvavan rahoitusvastuun ilman varmuutta omasta tulevasta eläketurvastaan. On kestävämpiä ylläpitää järjestelmää, jossa oikeudet ovat ehdottomia mutta vastuut ja riskit yksipuolisia.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret pitää nykyistä eläkejärjestelmää sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta kohtuuttomana ja epäoikeudenmukaisena. Nykyisten eläkkeiden tasoa on voitava tarkastella uudestaan tilanteessa, jossa koko järjestelmän maksukyky on uhattuna. Keskustanuoret kannattaa työeläkkeiden omaisuudensuojan purkamista sekä valtion taloustilanteen niin vaatiessa korkeimpien eläkkeiden verotuksen korottamista. Keskustanuorten mielestä suuriin eläkemaksujen korotuksiin ei ole varaa, jollei työn hintaa olla valmiita nostamaan merkittävästi. Eläkejärjestelmän tulee perustua vastaisuudessakin lakisääteisiin eläkemaksuihin. Eläkesäästämiseen pohjautuva järjestelmä synnyttäisi entistä enemmän eriarvoisuutta.

25. Uudenmaan Keskustanuoret: Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen on peruttava

Uudenmaan Keskustanuoret vaativat, että aikuiskoulutustuen lakkauttaminen perutaan. Petteri Orpon hallituksen tekemä päätös lakkauttaa aikuiskoulutustuki on ollut koulutuspoliittisesti ajattelematon ja epätarkoituksenmukainen ratkaisu, jolla on negatiivisia vaikutuksia palkansaajien ammattitaidon kehittämistä ja ylläpitoa koskien. Suomessa on jo pitkään keskusteltu jatkuvan oppimisen tärkeydestä ja siitä, että miten keskeistä on suomalaisten osaamis- ja koulutustason kohentaminen. Aikuiskoulutustuen lakkauttamisen myötä palkansaajien aikuisiässä tapahtuvan opiskelun ajatellaan tapahtuvan opintotuen kautta. Opintotuki puolestaan soveltuu hyvinkin heikosti tähän tarkoitukseen, koska opintotuen taso on niukka, opintotukikuukausia on hyvin rajoitettu määrä ja opintotukea koskevat muutkin ehdot.

Petteri Orpon hallituksen tekemä päätös on kaiken kaikkiaan eriarvoistava ratkaisu, joka heikentää erityisesti työssäkäyvien pienituloisten mahdollisuuksia uudelleen kouluttautumiseen tai osaamisen päivittämiseen. Moni aikuinen ei voi taloudellisesti ottaa riskiä opintotuelle siirtymisestä, mikä johtaa siihen, että uudelleen kouluttautuminen jää käytännössä vain hyväosaisten etuoikeudeksi. Aikuiskoulutustuki on ollut yksi harvoista väylistä, joka on mahdollistanut esimerkiksi uranvaihtajien kouluttautumisen ilman, että koko toimeentulo vaarantuu. Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen onkin ristiriidassa jatkuvan oppimisen tavoitteiden kanssa ja on lisännyt työelämän epävarmuutta etenkin

niillä aloilla, jotka ovat murroksessa tai joilta työpaikat katoavat. Aikuiskoulutustuen lakkauttamisen peruminen on investointi suomalaisten osaamiseen ja pitkän aikavälin kilpailukykyyn.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Suomessa monella alalla on huutava osaajapula, ja koulutuksen täytyy vastata työelämän muuttuviin tarpeisiin. Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen vie pohjaa tältä tavoitteelta ja vaikeuttaa erityisesti työelämässä jo olevien mahdollisuuksiin kouluttautua uudelleen. Aikuiskoulutustuen palauttaminen on järkevä ja pitkäjänteinen investointi.

26. Uudenmaan Keskustanuoret: Suomen on irtauduttava mahdollisimman pian Ottawan sopimuksesta

Uudenmaan Keskustanuoret vaativat, että Suomi irtautuu mahdollisimman pian Ottawan sopimuksesta. Jalkaväkimiinoista luovuttiin Tarja Halosen presidenttikaudella, kun eduskunta hyväksyi Ottawan sopimukseen liittymisen 25. marraskuuta 2011. Ukrainan sota on kuitenkin osoittanut, että jalkaväkimiinojen palauttaminen lisää Suomen puolustuskykyä ja tämän lisäksi jalkaväkimiinat ovat kustannustehokas ratkaisu. Jalkaväkimiinat ovat luonteeltaan myös helppokäyttöisiä ja toimintavarmoja. Venäjä käyttää hyökkäyssodassaan yhä jalkaväkeä massamaisesti, minkä myötä jalkaväkimiinat ovat tehokas puolustus Venäjän uhkaa vastaan. Jalkaväkimiinat voidaan kaiken lisäksi helposti valmistaa Suomessa, mikä tukisi suomalaista puolustusteollisuutta.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Ottawan miinakieltosopimuksesta irtautuminen antaa Suomelle lisäoption puolustautumiseen ja vahvan signaalin Venäjälle. Jalkaväkimiinojen lisäksi Suomella on käytössä muita järjestelmiä, esimerkiksi hyppy- ja viuhkapanos. Keskustanuoret kuitenkin muistuttaa miinojen merkitsemisestä sekä miinojen käytöstä vain evakuoituilla alueilla, mikäli niitä joudutaan käyttämään.

27. Uudenmaan Keskustanuoret: Keskustanuorten on laadittava tekoälypoliittinen linjapaperi

Uudenmaan Keskustanuoret vaativat, että Keskustanuoret laativat tekoälypoliittisen linjapaperin. Keskustanuorilla on digipoliittinen ohjelma, joka on hyväksytty liittokokouksessa 31.10.2021. Digipoliittinen ohjelma on kuitenkin lyhyessä ajassa osoittautunut vanhentuneeksi, koska tekoälyn kehitys on ollut hyvin nopeaa viime vuosina. Tekoälypoliittisessa linjapaperissa olisi syytä käsitellä muun muassa tekoälyn vaikutuksia koulutukseen, työelämään, demokratiaan ja yksilön oikeuksiin. Linjapaperissa olisi hyvä linjata esimerkiksi siitä, että miten tekoälyn kehityksen hyödyt saadaan jaettua oikeudenmukaisesti, että hyödyt eivät kasaannu epäoikeudenmukaisesti ja aiheuta merkittävää eriarvoisuutta yhteiskunnassa. Julkisen sektorin roolia tulee myös miettiä linjapaperissa siltä osin, että mikä on julkisen sektorin rooli tekoälyn sääntelyssä, kehittämisessä ja hyödyntämisessä. Uudenmaan Keskustanuoret katsovat, että tekoäly ei ole vain tekninen tai taloudellinen kysymys, vaan mitä suurimmassa määrin yhteiskuntapoliittinen haaste ja mahdollisuus. On välttämätöntä, että Keskustanuoret ovat mukana linjaamassa tekoälyn tulevaisuutta yhteiskuntapoliittisesti

tarkasteltuna. Tekoölypoliittisen linjapaperin valmistelua varten tulee perustaa Keskustanuorten jäsenistä koostuva työryhmä, johon on avoin haku Keskustanuorten jäsenten kesken.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Keskustanuoret kuitenkin tunnistaa haasteen tekoölyn säätelyn kannalta. Keskustalla on käynnissä oma aiheeseen liittyvä työryhmänsä, jonka tuotoksen Keskustanuoret voi tarvittaessa ottaa käyttöön. Tekoölyn kehittyessä nopeaa vauhtia linjaukset myös vanhentuvat nopeasti, minkä vuoksi emme näe tällä hetkellä ensisijaisena toimena laatia omaa tekoölypoliittista linjapaperia.

28. Varsinais-Suomen Keskustanuoret: Nykyistä vaalijärjestelmää ei pidä romuttaa!

Varsinais-Suomen Keskustanuoret ehdottaa, että Suomen vaalijärjestelmä tulee säilyttää nykyisen kaltaisena.

Suomen valtiojärjestyksen perustana on kansanvaltaisuus. Päätöksentekijät eri päätöksenteon tasoilla valitaan kansanedustajien vaalissa (eduskuntavaalit), tasavallan presidentin vaalissa (presidentinvaalit), aluevaaleissa, kuntavaaleissa sekä Suomesta valittavien Euroopan parlamentin jäsenten vaalissa (europarlamenttivaalit).

Kansanvaltaisuudessa ja edustuksellisessa demokratiassa on lopulta kyse luottamuksesta, mikä tekee kansanvaltaisesta järjestelmästä myös hyvin herkän. Vaikka kansanvaltaisuuden tulee elää ajassa valtiojärjestyksen legitimitietin säilyttämiseksi, on se toisaalta myös helppo rikkoa harkitsemattomilla ja nopeilla uudistuksilla.

Varsinais-Suomen Keskustanuoret katsoo, että nykyistä suomalaista vaalijärjestelmää ei tulisi uudistaa radikaalisti. Nykyisestä eduskunta-, alue-, kunta- ja eurovaaleissa käytössä olevasta henkilö- ja puoluevaalin yhdistävästä avoimesta listavaalijärjestelmästä tulee pitää kiinni. Vaalijärjestelmän tulee jatkossakin olla yksiselitteinen ja ymmärrettävä, jotta ihmisten luottamus vaaleihin ja kansanvaltaisuuteen säilyy Suomessa jatkossakin.

Varsinais-Suomen Keskustanuorten mielestä Keskustanuorten tulee vastustaa ehdotuksia, jolla nykyistä vaalijärjestelmää muutetaan monimutkaisemmaksi, tai joilla rapautetaan luottamusta vaaleihin. Esimerkiksi ehdotukset monikerroksisista vaalialueista, aluevaalien lakkauttamisesta taikka sähköisestä äänestämisestä tulee tyrmätä.

Nykyistä vaalijärjestelmää voidaan kuitenkin muuttaa Keskustanuorten nykyisen kannan mukaiseksi mahdollistamalla äänioikeusikärajan laskemista 15 vuoteen.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Toimiva demokratia perustuu selkeään ja luotettavaan vaalijärjestelmään, eikä sen uudistamiseen pidä ryhtyä kevein perustein. Kaikelle muutokselle ei sanota suoraan ei, mutta toistaiseksi ei ole esitetty järkeviä vaihtoehtoja, jotka aidosti parantaisivat järjestelmää. Vaalijärjestelmää ei pidä horjuttaa harkitsemattomilla kokeiluilla, jotka vaarantavat ymmärrettävyyden ja kansalaisten luottamuksen.

29. Varsinais-Suomen Keskustanuoret: Kaikki peruskoululaiset TET-harjoitteluun alkutuotannon pariin

Suomalaiseen perusopetukseen tulisi aiempaa enemmän sisällyttää huoltovarmuuteen ja maaseutuelinkeinoihin liittyvää opetusta. Monille nuorille maaseutu ja ruoantuotannon prosessit ovat täysin vieraita. Kuitenkin nämä ovat huoltovarmuutemme ja terveen elämäntapamme kulmakiviä.

Varsinais-Suomen Keskustanuoret esittää, että yksi peruskoulunaikaisista TET-harjoittelusta tulisi suorittaa alkutuotannon parissa. Tavoitteena on parantaa suomalaisen ruoantuotannon avoimuutta ja arvostusta, ja tarjota oikeaa tietoa mediassa liikkuvien väärin mielikuvien rinnalle. Lisäksi tavoitteena on lisätä alan kiinnostavuutta ja tunnettuutta nuorten miettiessä ammatinvalintaa.

Suomalainen maaseutu tarvitsee osaavia yrittäjiä ja työntekijöitä myös tulevaisuudessa. Tämä olisi yksi askel tärkeässä taistelussa Suomen kriisinkestävyyden ja omavaraisuuden puolesta.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Keskustanuoret tunnistaa huolen nuorten vieraantumisen maaseudusta ja ruoantuotannosta, ja vähäisen kiinnostuksen mahdollisuuksista työllistyä alkutuotannon parissa. Suomalaisen huoltovarmuuden, omavaraisuuden ja maaseudun elinvoiman turvaaminen vaativat yhä laajempaa ymmärrystä alkutuotannon merkityksestä.

Keskustanuoret ei kuitenkaan yhdy aloitteessa esitettyyn ajatukseen pakollisesta TET-harjoittelusta alkutuotannossa. TET-jakson yksi keskeinen tarkoitus on tarjota nuorille mahdollisuus tutustua heitä itseään kiinnostaviin aloihin, mikä tukee yksilöllistä ammatinvalintaa ja motivaatiota. Pakollisuus voi heikentää tätä tavoitetta ja olla käytännössä hankalasti toteutettavissa kaikilla paikkakunnilla, erityisesti kaupunkialueilla, joilla alkutuotannon toimipaikkoja on vähän.

Sen sijaan Keskustanuoret kannattaa, että tilavierailuja osana peruskoulun opetusta edistetään, sekä lisätään kouluille ja opinto-ohjaajille suunnattua materiaalia, joka tuo esiin TET-mahdollisuudet alkutuotannossa.

30. Varsinais-Suomen Keskustanuoret: Toissijaisen osoitteen on mahdollistettava edullisempi joukkoliikenteen käyttö

Nykyisessä yhteiskunnassa yhä useammalla ihmisellä on useita asuinpaikkoja elämäntilanteensa vuoksi. Tämä voi johtua esimerkiksi työssäkäynnistä toisella paikkakunnalla, opiskelusta tai muista henkilökohtaisista syistä. Voimassa oleva joukkoliikenteen hinnoittelujärjestelmä ei huomioi tätä monipaikkaisuutta, mikä voi johtaa kohtuuttomiin kustannuksiin niille, jotka käyttävät joukkoliikennettä säännöllisesti useammalla paikkakunnalla.

Varsinais-Suomen Keskustanuoret esittää, että selvitetään mahdollisuutta luoda järjestelmä, joka mahdollistaa edullisemman joukkoliikenteen käytön henkilöille, joilla on virallinen toissijainen osoite. Tämä voisi toteutua esimerkiksi seuraavilla tavoilla. Alennukset kausikorteista henkilöille, joilla on toissijainen osoite, voitaisiin myöntää alennuksia kahden eri paikkakunnan kausikorteista. Toisena vaihtoehtona on että osoitetietoja hyödynnetään selvittämällä, voitaisiinko Digi- ja väestötietoviraston tietoja hyödyntää joukkoliikenteen hinnoittelussa siten, että toissijainen osoite otetaan huomioon.

Varsinais-Suomen Keskustanuoret vaatii tätä muutosta jotta yhä useampi toissijaisen osoitteen omaava henkilö voi hyödyntää joukkoliikennettä edullisemmin, mikä edistää kestävästä liikkumisesta, vähentää ympäristökuormitusta parantaa monipaikkaisten ihmisten elämänlaatua.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Julkinen liikenne kustannetaan kunnallisverovaroin, jolloin sen tulee voida olla kunnan niin halutessa edullisempaa kyseisen kunnan veronmaksajille. Poikkeuksena Keskustanuoret näkee kuitenkin opiskelijat, jotka voivat joutua muuttamaan omalta kotipaikkakunnaltaan hetkellisesti toiselle paikkakunnalle opiskelemaan. Koska opiskelijat eivät joka tapauksessa maksa merkittävää määrää kunnallisveroja, ei heidän kotikunnallaan pidä olla merkitystä lippujen hintojen suhteen. Keskustanuoret katsoo, että opiskelijoiden, lasten ja nuorten joukkoliikennelippujen hintojen ei pitäisi riippua kotikunnasta.

Ratkaisuna asiaan voisi toimia kaksoiskuntalaisuus, jonka tarkoituksena on luoda mahdollisuudet käyttää usean kunnan palveluita ja maksaa kuntaveroa samanaikaisesti useampaan kuntaan.

31. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Susille elintilaa, sudet pois pihoilta

Suomen susikanta on kasvussa ja kasvavan määrän vuoksi susien ja ihmisten yhteentörmäykset asuinalueilla lisääntyvät. Sudet eivät kuulu ihmisten asuinalueille ja niiden läsnäolo aiheuttaa alueen ihmisille erilaisia ongelmia. Yhteentörmäyksien vähentämiseksi susille pitäisi olla saatavilla enemmän omaa tilaa.

Pohjois-Savon Keskustanuoret esittää, että Suomeen tarvitaan lisää luonnonsuojelualueita kasvavan susikannan asutettavaksi. Sudet tarvitsevat omaa tilaa Suomessa, johon ne voivat perustaa reviirinsä ja metsästää rauhassa. Jos annamme susille omaa tilaa erillään ihmisasutuksesta, sudet voisivat pysyä kauempana ihmisten asuinalueilta ja täten vähentää yhteentörmäyksiä. Sudet ovat myös tärkeä osa ekosysteemiä, joten sudet luonnonsuojelualueilla tukevat myös luonnon omaa tasapainoa. Luonnonsuojelualueita lisäämällä turvaamme siis sekä susien että ihmisten turvallisen ja rauhallisen elämisen. Annetaan susille omaa tilaa, poissa pihoilta ja lasten koulureiteiltä.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Susilauman reviirin koko määräytyy ravinto- ja susitiheyden mukaan. Suden pääasiallinen ravinto on sorkkaeläimet kuten valkohäntäpeurat, jonka kanta onkääntynyt viime vuosina laskuun. Syynä on metsästäjien pitkäjänteinen työ, riistanhallinnoin tavoitteiden mukaisesti. Myös kasvaneilla petokannoilla on merkitystä esimerkiksi juuri valkohäntäpeuran kantaan.

Saaliseläimien kannan vähentyessä, petokannat seuraavat muutaman vuoden viiveellä. Keskustanuoret on huolissaan susien lisääntyvästä määrästä erityisesti asuinalueiden läheisyydessä, mutta ei näe luonnonsuojelualueiden lisäämistä ratkaisuna. Villieläimenä sutta ei voi pakottaa tietyille alueille, kuten luonnonsuojelualueille. Ratkaisut löytyvät kannanhoidosta, esimerkiksi saaliseläinten kannanhoidolla.

32. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Karjalan kielen asemaa parannettava – Suomen on tehtävä mittavia toimia karjalan kielen pelastamiseksi

Karjala on uhanalainen vähemmistökieli Suomessa. Sitä taitavasti puhuvia ihmisiä on noin 11 000, mutta äidinkielenä sen on nimennyt vain reilu 200 ihmistä. Karjalankielisten sukujen jälkeläisiä, jotka ovat menettäneet kielen, on kuitenkin huomattavasti enemmän. Karjalaa on puhuttu Suomen alueella yhtä kauan kuin suomeakin, mutta se on hävinnyt ja hävitetty lähes täysin. Sen palauttamiseksi tarvitaan isompia toimia.

Keskustanuoret näkevät, että karjalan kielen säilyttäminen ja kehittyminen nykyajassa eläväksi käyttökieleksi on Suomen velvollisuus. Tavoittelemme sitä, että Itä-Suomeen saadaan monikielinen alue, jossa karjala on käytössä virallisen kielen tavoin samaan tapaan kuin saamen kielet saamelaisalueilla. Tämä on kunnianhimoinen tavoite, joka vaatii myös kielen ennallistamista ja lisää puhujia.

Kielen ja kulttuurin vaaliminen on huomattavasti helpompaa silloin, kun sen ei anneta hiipua. Siksi karjalan kielen elvyttämistä ei voi jättää tulevaisuuden murheeksi, vaan siihen täytyy panostaa mahdollisimman nopeasti. Konkreettisia tekoja karjalan kielen aseman parantamiseksi voisi olla esimerkiksi sen oikeuksien kirjaaminen perustuslakiin, parempi rahoitus ennallistamistyölle ja paremmat mahdollisuudet opiskella karjalaa perus- ja korkeakouluissa.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Vähemmistökielten aseman vahvistaminen on sivistysvaltion velvollisuus, ja karjalan kielen elvyttäminen vaatii yhteiskunnan toimia. Keskustanuoret tukee tavoitetta vahvistaa karjalan kielen asemaa erityisesti Itä-Suomessa ja turvaamalla riittävät resurssit kielen oppimiseen ja käyttöön. Vähemmistökielten elinvoimaisuus rikastuttaa yhteiskuntaa ja siksi Keskustanuoret kannattaa aloitetta.

33. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Radikaalin vauvamyönteisyyden manifesti

Yhteiskunnassamme vallitsee kulttuuri, jossa vauvoin suhtaudutaan kielteisesti. Vauvojen – ja samalla vanhempien - oikeutta osallistua yhteiskuntaan rajoittavat asenteet ja säännöt, jotka ovat kehittyneet aikuisten mukavuudenhalu edellä.

Keskustanuoret tunnistavat, että järjestöissä, yhteisöissä ja sitä kautta laajemmin yhteiskunnassa voidaan tehdä muutos. Nämä radikaalin vauvamyönteisyyden periaatteet tiivistyvät alustavasti viiteen teesiin. Nämä toimivat keskustelunavauksena sille, mitä on radikaali vauvamyönteisyys ja kuinka voisimme paremmin edistää sitä.

Radikaalin vauvamyönteisyyden teesit:

1. Vauvat kuuluvat kaikkialle. Jos vauvojen läsnäolo joudutaan kieltämään, sille täytyy erittäin painavat perusteet, kuten turvallisuus.
2. Koko kylä kasvattaa. Yhteisön jokainen jäsen osallistuu tarvittaessa vauvoista huolehtimiseen.
3. Kunnioitetaan vauvojen erilaisuutta ja perheiden valintoja.
4. Esteettömyys on tärkeää myös vauvoille.

5. Imetys on luonnollinen osa vauvan hoitoa, ja tarvittaessa sille varataan aikaa ja tilaa.

Keskustanuorten toiminnassa näitä periaatteita on noudatettu jo pitkään luonnostaan, mutta niitä ei ole sanallistettu. Näiden teesien myötä Keskustanuoret toivottavat vauvat tervetulleiksi osaksi yhteisöjä.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret näkee, että syntyvyyden laskuun on saatava muutos. Vauvamyönteisyyden lisääminen on hyvä tapa kannustaa perheellistymiseen.

34. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Lisää matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia lapsille - tuetaan lasten liikkumista

On yleisesti todettu, että Suomessa lasten liikunnallisuus on laskenut, ja sitä myöten esimerkiksi motoristen perustaitojen kehitys yhä useammalla lapsella viivästyy. Motorisiin perustaitoihin luetaan kaikki perusliikkumisen taidot sekä niiden yhdistelmät, ja ne toimivat pohjana leikille, arjen perustaidoille sekä esimerkiksi erilaisille lajitaidoille. Motoriset perustaidot tulisi hallita pääpiirteittäin kouluikään mennessä. Nykyään on kuitenkin lapsia ja nuoria, joille tasajalkaa hyppääminen eteenpäin voi olla haastavaa, tai joille kiipeileminen voi olla täysin vieras käsite.

Pohjois-Savon Keskustanuoret esittää, että Suomeen luotaisiin lisää edullisia, matalan kynnyksen harrastuksia ja harrastuspaikkoja. Harrastukset ovat nykyisen taloustilanteen myötä useille lapsiperheille liian kalliita. Lisäksi lapset yhä enemmän istuvat kotona ja pelaavat videopelejä sen sijaan, että mentäisiin ulos esimerkiksi potkimaan palloa. Harrastuskulttuuri on myös mennyt monessa lajissa hyvinkin sitovaan ja velvoittavaan suuntaan, ja niinsanottua höntäämistä ei enää tueta. Kaikkien harrastusten ei tarvitse tähdätä kilpailumenestykseen tai ammattilaisuuteen - lapsilla tulee olla oikeus harrastaa kerran viikossa hyvällä mielellä ja rennosti valitsemaansa lajia. Ehdotammekin, että rentoa hyvänmielen harrastamista tuettaisiin jatkossa enemmän esimerkiksi kerhojen ja yhdistystoiminnan avulla. Esimerkiksi lapsille mieluisiin ulkoliikuntapaikkoihin voisi panostaa, ja koulujen tiloissa tai esimerkiksi iltapäiväkerhojen yhteydessä järjestettävää liikuntatoimintaa lisätä. Näin tuettaisiin ulkona liikkumista sekä edullisia harrastusvaihtoehtoja, joissa ei tarvitse tähdätä kilpailun ykköseksi.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Liikkumattomuus on Suomessa kansanterveydellinen ongelma. Ratkaisuja lasten harrastusten ja liikunnallisen harrastusten eteen on tehty jo muun muassa harrastamisen Suomen mallin avulla.

Keskustanuoret näkee tärkeänä, että erilaisia yhdistyksiä ja muita kolmannen sektorin toimijoita saataisiin aktivoitua järjestämään lapsille sellaista matalan kynnyksen toimintaa, jossa voi nauttia liikunnan riemusta ilman tarvetta tavoitteelliseen urheiluun.

Myös liikuntapaikkojen puute voi aiheuttaa liikkumattomuutta. Kuntien tehtävä on järjestää asukkailleen sellaiset puitteet, että liikkuminen onnistuu myös vapaa-ajalla itsenäisesti ja matalalla kynnyksellä. Jotta tämä olisi mahdollista, on valtion turvattava kunnille riittävä rahoitus.

35. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Suomeen tarvitaan mittava verouudistus

Suomi on läpi 2010- ja 2020-lukujen elänyt hyvin niukassa talouskasvussa eikä Orpon hallitus tee riittäviä toimia talouskasvun edistämiseksi. Osa puoliväliriihen toimista olivat jo oikeansuuntaisia, mutta lisää toimia kaivataan. Suomeen tarvitaan kipeästi talouskasvua, joten Keskustanuoret esittääkin mittavaa veropolitiikan uudistamista Suomessa.

Suomessa ansiotulon progressio on liian jyrkkä. Suomeen ei synny niin sanottua varakasta keskiluokkaa, joka luo kulutusvalinnoilla talouskasvun pohjan. Suomalainen keskituloinen ihminen maksaa bruttotuloistaan liki 30% pelkkää tuloveroa, kun vastaava luku on esimerkiksi Ruotsissa alle 26%. Tämä haittaa suomalaista talouskasvua edelleen, sillä keskituloinen ihminen ei saa työstään Suomessa yhtä suurta korvausta kuin muualla. Tällöin työtä havitteleva maahanmuuttaja katsoo kernaasti toisaalle, jossa hän saa itse päättää ansaitsemistaan rahoista vapaammin. Vaikutukset ulottuvat myös esimerkiksi perheisiin, joissa korkea verotus näkyy muun muassa halvemman ruuan suosimisessa kotimaisen sijaan. Suomen tulee uudistaa verotustaan, jotta saamme jokaisen Suomessa työssäkäyvän innostumaan niin valtion kuin myös itsensä tulevaisuudesta. Tuloveron progressiota on laskettava maltillisesti kaikissa tuloluokissa ja verotusta siirrettävä työn verotuksesta enemmän kulutusvalintojen haittojen verottamiseen, jotta voimme turvata suomalaisen työssäkäyvän aseman yhteiskunnassa nyt ja tulevaisuudessa.

Suomessa myös yritykset maksavat korkeaa veroa. Arvonlisävero, yhteisövero ja TyEL-maksut lähtevät yrityksen tekemistä voitoista jo ennen kuin yrittäjä on saanut itse palkkaansa ollenkaan. Yrittäjä maksaa vielä YEL-vakuutuksen ja ansio- tai pääomatuloveron tai jopa molempia jakaessaan yrityksen voittoja itselleen. Suomessa yrityksillä ei siis ole samoja varoja investoida kuin muualla Euroopassa, sillä yritysten verotus on erittäin korkealla. Esimerkiksi Virossa veroja maksetaan vain, kun yritys jakaa voittojaan. Tällöin virolaisille yrityksille jää enemmän varoja investoida ja kehittää yritystoimintaa, kuten palkata lisää työvoimaa ja tarjota palveluita laajemmin. Suomi tarvitsee tällaista yritysten positiivista kehitystä velkalaivan kääntämiseksi ja talouskasvun palauttamiseksi. Emme voi luoda talouskasvua ilman yritysystävällistä ilmapiiriä, joten Keskustanuoret ehdottavatkin yritysten verotuksen uudelleen tarkastelua. Tällaista tarkastelua voidaan tehdä esimerkiksi yhteisöveron kohdalla. Näin luomme pohjaa uudelle Suomelle, jossa yritykset saavat päättää tuottojensa käytöstä tehokkaammin ja luoda talouskasvua sekä itselleen että koko yhteiskunnalle.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Nykyisessä taloustilanteessa verojen laskeminen lisääisi alijäämää ja vaatisi entistä enemmän leikkauksia ja velanottoa. Ennen Suomen valtiontalouden tasapainottamista emme voi miettiä verojen merkittävää laskemista. Keskustanuoret pitää kuitenkin huolta keskiluokan menestyksestä tärkeänä huomiona, ja on valmis selvittämään keinoja keskiluokkaisten talouden helpottamiseksi veronkevennysten kohdentamisella. Suomen kokonaisveroaste ei kuitenkaan merkittävästi poikkea muista Pohjoismaista.

Yritysten verotuksen osalta on tarpeen arvioida keinoja, jotka tukevat investointeja ja kasvua. Esimerkiksi yhteisöveron uudelleenarviointi voi olla hyvä keino lisätä yritysten toimintamahdollisuuksia ja edistää työpaikkojen syntyä. Keskustanuoret korostaa tarvetta käydä avointa ja rohkeaa keskustelua veropolitiikan uudistamisesta talouskasvun turvaamiseksi, ja on kannattanut mm. Ruotsin veromallia, mutta on valmis tarkastelemaan myös Viron veromallia yritysverotuksessa.

36. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Tuulivoiman paikallista kannattavuutta parannettava

Pohjois-Savon Keskustanuoret haluaa yhtenäistää tuulivoimaloihin liittyviä asenteita kansallisella ja paikallisella tasolla. Paikallisen kannatuksen parantaminen lisäisi tuulivoimaloiden määrää ja samalla edistäisi fossiilisista polttoaineista irtaantumista ja Suomen energian omavaraisuutta.

Tuulivoimaloiden lisäämisestä kansallisella tasolla on hyvällä mallilla, mutta paikallisella tasolla tulee vastaan erimielisyyksiä. Paikallisen tason kannatusta lisäisi maanomistajien saamat kohtuulliset korvaukset maalleen rakennetuista tuulivoimaloista ja niistä aiheutuvista muista tekijöistä, kuten teistä.

Samoin tulee huomioida jo tuulivoimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden aiheuttama näköhaitta sekä mahdollinen äänihaitta. Tuulimyllyt on rakennettava riittävän kauaksi asutuksesta, jottei äänestä ole haittaa. Samoin asettelu tulee tapahtua niin, ettei asutus vaarannu minkäänlaisessa tapauksessa.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Keskustanuoret näkee, että tuulivoimaloista maksettavat korvaukset ovat kohtuulliset ja luotamme paikallishallinnon tietoon ja tuntemukseen alueen tilanteesta.

37. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Palkattomat harjoittelut kiellettävä korkeakouluissa

Pohjois-Savon Keskustanuoret vaatii, että palkattomat harjoittelut lopetettaisiin yliopistoista ja ammattikorkeakouluista. Eurobarometriin 2023 vastanneiden mukaan vain 55 % sai rahallisen korvauksen tehdystä työstä. Sen sijaan sosiaali- ja terveysalan harjoitteluissa noin 10 % on palkallisia.

Esimerkiksi Oulun ylioppilaskunta toteaa, että opiskelijat eivät lähde työharjoitteluun heti opintojen alussa, vaan taustalla on paljon teoriaa ja tietotaitoa, mitä työpaikoilla tarvitaan. Opiskelijan tekemä työ on ilmaista työtä. Usein harjoitteluun kuluu myös kokonainen työpäivä, joka voi viivästyttää muita opintoja ja valmistumista.

Palkattomissa harjoitteluissa ei synny myöskään työsuhdetta, joten pahimmassa tapauksessa opiskelija voi jäädä ilman kunnollista vakuutusturvaa. Opiskelija jää myös työehtosopimuksen luovan turvan ulkopuolelle, toteaa MAL ammattiliitto. Ammattiliitto Pro on myös sitä mieltä, että harjoitteluista pitää maksaa työtehtävien mukaista palkkaa.

Palkallisista harjoitteluista hyötyisi opiskelijan lisäksi myös koulutuslaitos, joka saa rahaa ajoissa valmistumisesta. Lisäksi taloudellisista ongelmista johtuneet mielenterveysongelmat vähenisivät sekä kuva työelämästä paranisi. Palkallinen harjoittelu parantaisi opiskelijan taloutta ja vähentäisi velkaantumisen riskiä. Työnantaja hyötyisi palkallisesta harjoittelijasta saamalla yliopistolta tukea, kun maksaa harjoittelijalle Kelan työssäoloehdon vähimmäispalkan. Lisäksi hyötynä on työpaikan maineen parantuminen ja harjoittelijalta saadut uudet näkemykset.

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Keskustanuoret tunnistaa, että korkeakoulujen harjoitteluihin liittyy nykyisellään ongelmia, mutta ei näe, että harjoitteluiden palkallisuuteen velvoittaminen kaikkien harjoitteluiden osalta ratkaisisi näitä haasteita.

Suomen korkeakoulututkinnot ovat rakenteeltaan hyvin moninaisia, ja harjoittelujen rooli osana tutkintoja ja niihin liittyvät muut käytännöt vaihtelevat merkittävästi. Joillain aloilla tutkintoon ei kuulu pakollista harjoittelua lainkaan, kun taas joillain aloilla iso osa opinnoista voidaan suorittaa työpaikalla.

Keskustanuoret katsoo, että palkallisuuden edellyttäminen kaikista harjoitteluista voisi vaikeuttaa entisestään harjoittelupaikkojen löytämistä aloilla, joilla jopa palkattoman harjoittelupaikan löytäminen on jo ennestään vaikeaa. Palkallisuuden edellyttäminen todennäköisesti vähentäisi harjoittelupaikkojen tarjontaa entisestään ja mahdollisesti jopa pidentäisi valmistumisaikoja.

Keskustanuoret huomauttaa, että palkaton harjoittelu ei saa vastata tavanomaista työntekoa. Harjoittelijalle täytyy varmistaa riittävä ohjaus ja tuki, jotta hän voi oppia ja kehittyä harjoittelussa. Palkattomat harjoittelijat ovat työpaikoilla ensisijaisesti oppimassa, eivät ilmaistyövoimana.

Keskustanuoret kuitenkin kannattaa selvitystä mallista, jossa luodaan opiskelualojen välille yhdenvertainen malli, jossa tietyn opintopistemäärän ylittäneiden opiskelijoiden harjoitteluista tulisi maksaa palkkaa. Korkeakoulut tulee kuitenkin tässä tapauksessa velvoittaa maksamaan harjoittelutukea sellaisilla aloilla, joilla harjoittelupaikkojen löytäminen on haastavaa. Valtion tulee turvata tuen maksamiselle riittävä lisärahoitus.

Keskustanuoret peräänkuuluttaa korkeakoulujen vastuuta eri alojen harjoitteluiden pelisääntöjen luomisesta. Tällöin esimerkiksi palkkausta koskevat suositukset sekä vakuutusturva ja muut ehdot voidaan rakentaa alakohtaisesti sopiviksi.

38. Pohjois-Savon Keskustanuoret: Itsehoitolääkkeitä ei tule vapauttaa perustavarakauppoihin

Itsehoitolääkkeisiin liittyen tulee tehdä selkeä linjaus, ettei niitä vapauteta perustavarakauppoihin. Keskustanuoret tunnistavat, että itsehoitolääkkeiden vapauttaminen johtaisi jo nyt ruuhkautuneen perusterveydenhuollon kuormituksen lisääntymiseen. Samalla lisääntyy tarpeeton lääkkeiden käyttö sekä lääkkeiden käyttöön liittyvät haitta- ja vaaratapahtumat. Haittoja tulisi niin yksilö- kuin yhteiskuntatasolla.

Itsehoitolääkkeet eivät saa olla tarkasteltuna vain myynnin näkökulmasta. Itsehoitolääkkeet ovat lääkkeitä, joita on tarkoituksena käyttää tilanteissa, joissa oireet ovat lievät, tilapäiset ja selkeät, eivätkä vaadi lääkärin arviota. Itsehoitolääkettä ostaessa tarjolla on aina apteekin farmaseuttinen neuvonta, jonka avulla varmistutaan lääkkeen turvallisesta ja oikeasta käytöstä. Ilman farmaseuttista neuvontaa itsehoitolääkkeiden käyttö lisää ongelmia myös yksilötasolla. Esimerkkinä Ruotsi, jossa parasetamolivalmisteet ovat vapautettu perustavarakauppoihin. Ruotsissa nuorten naisten itsemurhayritykset ovat nousseet, kun parasetamia on käytetty väärillä annostuksilla.

Itsehoitolääkkeiden vapauttaminen heikentäisi myös apteekkien roolia osana sosiaali- ja terveystaloustalouden järjestelmää. Apteekit ovat tällä hetkellä lähin palvelu monelle, sillä lähimpään terveyskeskukseen on joko pitkä matka tai pitkät jonot. Apteekkien asemaa ei tule siten heikentää, vaan päinvastoin parantaa.

Itsehoitolääkkeiden vapauttamista perusteellaan myös muun muassa lääkkeiden saatavuuden ja saavutettavuuden kannalta. Kuitenkin tulee huomioida, että lääkkeiden saatavuus ei parane lisäämällä myyntikanavia, kun lääkkeiden saatavuusongelmat johtuvat lääkkeen raaka-aineen tai pakkausmateriaalin puutteesta. Vastaavasti saavutettavuus ei usein parantuisi, sillä apteekit ovat sijoiteltu nykyisin keskuksiin sekä ruokakauppojen ja ostoskeskusten yhteyteen. Apteekit ovat myös auki arkisin keskimäärin 10 tuntia päivässä. Saavutettavuuden parantamisena tulisi miettiä muita keinoja, kuten päivystäviä apteekkeja.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Itsehoitolääkkeiden siirtäminen päivittäistavarakauppoihin voi vaarantaa lääkkeiden turvallisen käytön sekä heikentää apteekkien keskeistä roolia osana terveydenhuoltoa, erityisesti lääkeneuvonnan osalta. Ilman apteekkien ohjausta väärinkäyttö voi lisääntyä, mikä puolestaan kuormittaisi jo valmiiksi ruuhkautunutta perusterveydenhuoltoa. Keskustanuoret on huolissaan siitä, mitä vaikutuksia muutoksella olisi haja-asutusalueiden apteekkien elinvoimaan. Lääkkeitä ei tule käsitellä vain kauppatavarana, vaan osana vastuullista terveydenhuoltoa.

39. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Nuorisovaalit pakolliseksi kaikkiin yläkouluihin ja toisen asteen oppilaitoksiin!

Nuorten äänestysaktiivisuus on Suomessa perinteisesti ollut muuta väestöä matalampaa. Äänestämiskäyttäytyminen muotoutuu jo nuorena, ja esimerkiksi perhetaustalla on suuri merkitys siihen, kuinka todennäköisesti nuori äänestää aikuisena. Siksi on tärkeää tarjota nuorille tasavertaisia mahdollisuuksia harjoitella vaikuttamista jo kouluaikana.

Nuorisovaalit ovat matalan kynnyksen simulaatiovaalit, joissa nuoret voivat äänestää oikeista ehdokkaista. Ne tarjoavat turvallisen tavan tutustua demokraattiseen vaikuttamiseen ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Osallistuminen nuorisovaaleihin lisää nuorten tietoa politiikasta ja yhteiskunnasta, madaltaa kynnystä äänestää täysi-ikäisenä ja vahvistaa tunnetta siitä, että oma mielipide on tärkeä.

Tällä hetkellä nuorisovaalien järjestäminen ei ole pakollista, ja käytännöt vaihtelevat kouluittain. Tämä johtaa epätasa-arvoon: osa nuorista saa tärkeän kokemuksen vaikuttamisesta, osa jää kokonaan ilman. Äänestystilanne voi myös tuntua jännittävältä, joten sen harjoittelu etukäteen auttaa madaltamaan epäonnistumisen pelkoa ja lisää itsevarmuutta oikeissa vaaleissa.

Esitämme, että nuorisovaalit määrätään pakolliseksi kaikissa Suomen yläkouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa aina eduskuntavaalien, aluevaalien, kuntavaalien, presidentinvaalien ja europarlamenttivaalien yhteydessä. Tämä olisi konkreettinen ja tehokas tapa vahvistaa nuorten demokratiaosaamista, lisätä tasa-arvoa ja rakentaa aktiivista kansalaisuutta tulevaisuuden Suomessa.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret näkee tärkeänä tietoisuuden lisäämisen vaaleista ja nuorten kannustamisen aktiiviseen kansalaisuuteen. Nuorisovaalit on tärkeä osa demokratiakasvatusta ja mahdollisesti lisäävät nuorten äänestysaktiivisuutta vaaleissa.

40. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Mielenterveyspalvelut liikkuviksi – terapia-auto kiertämään maaseutua.

Nuorten mielenterveyden haasteet ovat lisääntyneet, mutta palvelujen saavutettavuus ei ole kaikille yhdenvertaista. Maaseudulla asuvat nuoret kohtaavat erityisiä haasteita: pitkät välimatkat, rajalliset palvelut ja korkea kynnys hakea apua voivat estää tuen saannin ajoissa. Apua pitäisi saada silloin, kun siihen on tarve – riippumatta siitä, missä asuu.

Ehdotamme, että Suomeen kehitetään liikkuvien mielenterveyspalvelujen malli, jossa esimerkiksi terapiabussi tai -auto kiertää säännöllisesti maaseudulla. Palvelu tarjoaisi matalan kynnyksen keskusteluapua, ohjausta ja tukea ilman lähetettä. Tavoitteena olisi kohdata nuoret tutussa ympäristössä, esimerkiksi koulun, nuorisotilan tai kylätalon yhteydessä.

Liikkuvat palvelut olisivat erityisen tärkeitä ennaltaehkäisevässä työssä ja osallisuuden tukemisessa. Ne madaltaisivat kynnystä hakea apua, vähentäisivät yksinäisyyttä ja todennäköisesti myös estäisivät raskaampien palvelujen tarpeen myöhemmin.

Maaseudun nuorilla on oikeus hyvinvointiin siinä missä kaikilla muillakin. Liikkuvat mielenterveyspalvelut ovat konkreettinen keino lisätä tasa-arvoa ja tuoda tuki sinne, missä se on nyt puutteellista. Tätä mallia tulisi edistää valtakunnallisesti osana hyvinvointialueiden ja koulujen yhteistyötä.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret korostaa, että myös maaseudun nuorten mielenterveyspalvelujen saavutettavuuden parantaminen on välttämätöntä. Liikkuvat mielenterveyspalvelut, kuten terapiabussit, voisivat madaltaa kynnystä hakea apua ja tarjota tukea helposti saavutettavissa paikoissa, kuten kouluilla ja kylätaloilla. Ennaltaehkäisevä toimintamalli voi vähentää myös myöhempien ja raskaampien palveluiden tarvetta.

Lisäksi Keskustanuoret esittää, että maaseudulla otetaan laajemmin käyttöön jo aiemmin ehdottamiemme ratkaisurekkojen kaltaisia liikkuvia palveluyksiköitä, jotka tarjoavat monipuolisesti peruspalveluita, mukaan lukien mielenterveyspalvelut. Ratkaisurekat edistävät palveluiden saatavuutta haja-asutusalueilla. Tällaiset joustavat ja matalan kynnyksen palveluratkaisut ovat avainasemassa mahdollistamassa jokaiselle nuorelle tarvitsemansa tuen asuinpaikasta riippumatta. Keskustanuoret kannattaa tämänkaltaisten innovatiivisten palvelumallien valtakunnallista edistämistä monialaisena yhteistyönä.

41. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Etäopiskelu mahdolliseksi vieraiden kielten opiskeluun peruskouluissa

Perusopetuslain nykyinen muoto ei tunnista etäopetusta oppivelvollisuusikäisten opetuksen järjestämistapana. Tämä rajoittaa kuntien mahdollisuuksia hyödyntää etäyhteyksiä opetuksessa, vaikka teknologiset valmiudet ja tarve joustaviin opetusmuotoihin ovat kasvaneet.

Etäopetuksen mahdollistaminen perusopetuksessa tarjoaisi ratkaisuja erityisesti alueilla, joissa oppilasmäärät ovat pieniä. Se mahdollistaisi laajemman oppiainevalikoiman ja erikoistuneempien opettajien hyödyntämisen yli kuntarajojen. Lisäksi etäopetus voisi tarjota joustavuutta oppilaille, joilla on erityistarpeita tai jotka asuvat syrjäisillä alueilla.

Ehdotamme, että perusopetuslainsäädäntöä uudistetaan siten, että etäopetus tunnustetaan viralliseksi opetuksen järjestämisimuodoksi perusopetuksessa. Tämä edellyttää selkeitä säännöksiä etäopetuksen toteuttamisesta, laadunvarmistuksesta ja oppilaiden oikeuksien turvaamisesta. Tavoitteena on tarjota kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet laadukkaaseen opetukseen, riippumatta asuinpaikasta tai paikallisista resursseista

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret kannattaa etäopetuksen mahdollistamista tarkoin rajoituksin. Etäopetus voi toimia hyvänä keinona esimerkiksi koulujen kielivalikoiman laajentamiseen kouluissa, joihin on vaikeaa löytää osaavaa tietyn kielen opettajaa. Opetus voisi toimia siten, että kielen opettaja järjestäisi opetuksen koululle etänä, ja oppilaat opiskelisivat luokassa esimerkiksi koulunkäynninohjaajan valvonnan alla.

Keskustanuoret näkee kuitenkin, että etäopetuksen on oltava viimesijainen ratkaisu opetuksen järjestämiseen. Lisäksi etäopetusta tulisi hyödyntää vain harvinaisempien kielten kaltaisissa oppiaineissa, joihin opettajan löytäminen voi olla haastavaa. Etäopetusta ei saa käyttää säästökeinona.

42. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Kuluttajalle selvyyttä ruoan alkuperästä myös ravintoloihin!

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret on huolissaan siitä, että kuluttajien kiinnostus ruoan alkuperään on hiipumassa samalla, kun hintatietoisuus kasvaa. Monelle voi tulla yllätyksenä, mistä heidän nauttimansa ravintolaruoan raaka-aineet ovat peräisin. Ruoan alkuperämerkinnät tulisi tuoda näkyvästi esiin myös ravintoloiden ruokalistoilta, elintarvikepakkausten tapaan. Tämän vaatimuksen tulisi koskea niin paikan päällä tarjoitettavaa ruokaa kuin kotiinkuljetuspalveluiden kautta tilattuja annoksia. Alkuperätiedot mahdollistavat myös ympäristön kannalta kestävämmät ruokavalinnat. Kuluttajalle pitää antaa välineitä vastuulliseen päätöksentekoon. Lisäksi alkuperämerkintöjen toteutumisesta tulisi valvoa viranomaisten toimesta.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Kotimaisen ruoan merkityksen korostamisen suhteen on ryhdyttävä toimiin viimeistään nyt, kun maatilat vähenevät hurjaa vauhtia ja suomalainen ruokaturva on uhattuna. Selkeät alkuperämerkinnät ravintoloissa ja kotiinkuljetuspalveluissa auttavat kuluttajia tekemään vastuullisia valintoja ja tukevat suomalaista ruoan tuotantoa. Valvonnan vahvistaminen lisää luotettavuutta ja kuluttajien oikeutta saada totuudenmukaista tietoa.

43. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret: Yksityisen puolen työkyvyttömät yhdenvertaiseen asemaan.

Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret näkee, että julkisella puolella työskentelevät ovat etuoikeutetussa asemassa työkyvykkyyttä arvioitaessa. Työeläkelainsäädännön mukaan työkyvyn arviointi perustuu kokonaisharkintaan ja siinä otetaan huomioon muun muassa hakijan elämänhistoria, ikä, koulutus, työkokemus, sairaudet, vamman aiheuttamat rajoitteet ja mahdollisesti jäljellä oleva työkyky.

Työkykyä mitatessa pelkkä henkilön fyysisen ja psyykkisen toimintakyvyn arvioiminen ei riitä vaan hänen työkykyään arvioidaan toisenlaisissa työtehtävissä. Työhönsä työkyvytön voi olla työkykyinen johonkin toiseen tehtävään.

Kuitenkin julkisella puolella työkyvyttömyyden arviointi poikkeaa yksityisestä siten, että julkisaloilla työkyvyttömyyttä verrataan ainoastaan omaan työhön ja ammattiin. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret näkee asian olevan historiallinen jäänne, eikä tälle ole enää nykyään perusteita.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret näkee, ettei nykyisessä järjestelmässä huomioida riittävästi julkisen puolen työkyvyttömyyden mahdollisuutta työelämään ammattinsa ulkopuolisissa työtehtävissä.

44. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret ja Keski-Pohjanmaan Keskustanuoret: Selvitys kevennetystä tuloverotuksesta aloittavalle maatalousyrittäjälle.

Etelä- ja Keski-Pohjanmaan Keskustanuoret on huolissaan, ettei maatalousyritysten sukupolvenvaihdoksia tapahdu riittävästi. Maatalousyritysten jatkajista on pula eikä nykyiset tukimuodot yksin riitä vastaamaan tilanteen vakavuuteen. Aiemmin käytössä ollut luopumistukijärjestelmä kannusti oikea-aikaisiin sukupolvenvaihdoksiin. Tarvitsemme nyt kuitenkin uusia ja vaikuttavia keinoja.

Yksi selvittämisen arvoinen vaihtoehto voisi olla kevennetty tuloverotus maatalousyrittäjille esimerkiksi ensimmäisen viiden toimintavuoden ajaksi. Tämä helpottaisi alkutaipaleella olevien yrittäjien taloudellista taakkaa, nopeuttaisi velkojen maksua ja antaisi paremmat mahdollisuudet kehittää tilaa ja sen kilpailukykyä. Maatalous tarvitsee nyt käytännön tekoja ja aitoa rohkeutta uudistaa järjestelmiä, jotta maatalousyrittäjyys olisi varteenotettava ja houkutteleva vaihtoehto myös tulevaisuudessa. Etelä-Pohjanmaan Keskustanuoret esittää, että tehdään selvitys aloittavan maatalousyrittäjän kevennetyn tuloveron vaikutuksista.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret tunnistaa haasteen sukupolvenvaihdoksissa ja maatalousyritysten jatkajien vähäisessä määrässä. Keskustanuoret on valmis etsimään ja selvittämään uusia keinoja elinkeinon turvaamiseksi ja siksi kannatamme selvitystä kevennetystä tuloverotuksesta.

45. Pohjois-Karjalan Keskustanuoret: Metsänomistajat velvoitettava uudistamaan metsänsä

Uutisointi Suomen hiilinieluista ja maankäyttösektorin aiheuttamista ilmastopäästöistä jatkuu kiivaana. Bensaa liekkeihin lisää alituisen julkaistavat eri tutkimukset, jotka vuoron perään kertovat hiilinielujen romahtaneen ja toiset taas niiden olevan ennallaan. Vaikka keskustelun on hyvä pohjata tutkittuun tietoon, niin olisiko erilaisten ja keskenään riitelevien tutkimusten tuijottamisen sijaan keskityttävä hoitamaan ensin perusasiat kuntoon.

Suomen metsissä tehdään avohakkuita noin 100 000–150 000 hehtaarin suuruisella alueella. Hakatun alueen uudistamisesta säädetään metsälain 8 § (20.12.2013/1085) ” Metsän uudismisvelvoite on

täytetty, kun käsittelyalueelle on saatu aikaan taimikko alueen maantieteellisestä sijainnista riippuen viimeistään 10–25 vuoden kuluessa veloitteen muodostavan puunkorjuun päättymisestä. Taimikko katsotaan saaduksi aikaan, kun se on riittävän tiheä, taimet ovat tasaisesti jakautuneina, niiden keskipituus on 0,5 metriä ja niiden kehittymistä ei uhkaa välittömästi muu kasvillisuus.”

Laki antaa mahdollistaa käytännössä sen, että suurin osa hakatuista voidaan jättää ilman aktiivisia uudistamistoimia jalostetulla viljelymateriaalilla. Uudistamistoimet eivät ole alueilla välttämättömiä, koska minkä tahansa alueelle syntyneen puuston voidaan katsoa täyttävän uudistamiskriteerin, mitä myös Yle käsitteli jutussaan Uudistettu metsälaki voi haitata Suomen ilmastotoimia – avohakkuun jälkeen voi jättää istutukset väliin ja silti täyttää lain vaatimukset (1.11.2021) Jutun mukaan jopa 10% hakatuista kohteista jätetään uudistamatta.

Ilman aktiivisia uudistamistoimia syntynyt puusto voi olla elinvoimaista, mutta erityisesti rehevämmillä kasvupaikoilla se on pääasiassa leppää, pajua ja koivua, joiden tuotto niin taloudellisesti kuin myös puuston kasvussa on huomattavasti heikompaa kuin jalostetulla viljelymateriaalilla uudistettu metsä. Metsänhoidon suositusten mukaisesti uudistettu metsä kasvaa elinvoimaisena ja sitoo myös hiiltä paljon tehokkaammin kuin hoitamattomat ”vesakot”

Pohjois-Karjalan Keskustanuoret esittävät, että Suomen metsälakia on muutettava siten, että se velvoittaa jokaisen metsänomistajan aktiivisiin uudistamistoihin avohakkuun jälkeen, jolloin metsien kasvu voidaan turvata myös tulevaisuudessa. Käyttöön voitaisiin ottaa uudestaan esimerkiksi menettely, jossa metsänomistajan tekemän puukaupan tuloista pidetään uudistamistöiden suuruisen summa. Menettelyllä taattaisiin, että kaikissa tilanteissa metsä voidaan uudistaa kriteerien mukaisesti.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret kannattaa aktiivisten uudistamistojen edistämistä metsälainsäädännössä. On tärkeää varmistaa metsien hiilensidonta ja elinvoimaisuus pitkäjänteisellä metsänhoidolla. Uudistamiskustannusten pidättäminen puukauppataloista varmistaa uudistuksen toteuttamisen.

46. Pohjois-Karjalan Keskustanuoret: Uudistamiskypsyyden määritelmä takaisin metsälakiin

Pohjois-Karjalan Keskustanuoret esittävät Suomen metsälakiin on palautettavaksi määritelmä metsien uudistuskypsyydestä. Metsälakiin oli kirjattuna vuoteen 2013 saakka määritelmä metsien uudistuskypsyydestä, joka rajoitti metsien päätehakkuut vanhempiin ja järeytyneempiin metsiin. Vuoden 2014 uudistuksessa määritelmä kumottiin ja sitä perusteltiin mm. metsänomistajan oikeudella päättää omasta omaisuudestaan. Lisäksi sillä haluttiin osaltaan tehostaa metsien käsittelyä ja talousvaikutuksia. Lakimuutos on mahdollistanut aiemmasta poiketen myös varttuneiden kasvatusmetsien hakkuut, jotka ovat vielä elinvoimaisia ja parhaassa tilavuus- ja arvokasvussa. Siten ne myös sitoisivat ja varastoivat tehokkaasti hiiltä vielä useita vuosia. Ilmastokriisin vallitessa olisi enemmän kuin suotavaa kasvattaa metsiä parhaan kasvunsa yli ja uudistaa metsä vasta sen jälkeen. Sillä edistettäisiin metsien hiilensidontaa sekä hiilivarastojen kasvua. Myös metsien luontoarvojen kannalta muutos olisi positiivinen.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret kannattaa metsälakiin metsien uudistuskypsyydelle palautettavaa määritelmää, joka ohjaa hakkuita varttuneempiin metsiin. Tämä edistäisi metsien hiilensidontaa ja hiilivarastojen kasvua sekä tukisi luonnon monimuotoisuutta. Metsien hoito pitkäjärjestyksellä on keskeistä kestävän metsätalouden varmistamisessa.

47. Pohjois-Karjalan Keskustanuoret: Ylioppilastutkinnon vaatimustasoa ei voi heikentää

Hallituksen tekemät säästöt heikentävät ylioppilastutkintoa ja murentavat yleissivistävän lukiokoulutuksen. Muun muassa Helsingin Sanomat on uutisoinut, kuinka kevästä 2026 alkaen Ylioppilastutkintolautakunta varautuu maksamaan 5 % pienempää palkkiota ylioppilaskokeiden tarkastajille. Säästö näkyy esimerkiksi siinä, että monivalintakysymysten määrää lisätään ja äidinkielen kokeiden merkkimääriä rajoitetaan.

Valtiovarainministeri Purra vaati ennen kuntavaaleja kovaan ääneen, että koulussa pitää voida vaatia oppilailta ja opiskelijoilta. Onko riman laskeminen vaatimista? Laajojen ja avoimien vastausten laatiminen nimenomaan antaa mahdollisuuden tuoda paremmin oman osaamisensa esille.

Pohjois-Karjalan Keskustanuoret vaativat lukiokoulutuksen ja ylioppilastutkinnon rahoituksen turvaamista jatkossakin. Hallituksen on annettava suoria toimenpiteitä ja vastauksia, kuinka koulutustaso säilyy Suomessa nyt ja tulevaisuudessa. Kattava ja toimiva opetusjärjestelmä on hyvinvointiyhteiskunnan yksi kivijaloista eikä sitä ole enää vara pirstoa yhtään enempää.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Ks. vastaus aloitteeseen 10.

48. Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri: Yhteydet kuntoon - Turvaa ja elinvoimaa haja-asutusalueille

Suomen matkaviestin- ja valokuituinfrastruktuuri on viime vuosina kehittynyt merkittävästi, mutta harvaan asutuilla alueilla on jääty kehityksestä pahasti jälkeen. Erityisesti 3G-verkon alasajo on luonut uusia katvealueita itärajan tuntumaan ja syrjäseuduille, joissa 4G- ja 5G-verkotkin pätkevät kuormitustilanteissa. Samalla valokuiturakentaminen on keskittynyt tiheisiin taajamiin – jopa samoihin taloihin kolmannen operaattorin toimesta – kun haja-asutusalueilla moninkertainen rakennuskustannus jää ilman kannustimia.

Tulevaisuuden Suomessa digiyhteydet eivät ole luksusta vaan välttämättömyys: ne turvaavat hätätilanteissa toimivan hälytysviestinnän, mahdollistavat etätönn ja -opiskelun sekä tukevat paikallisten elinkeinon kehittymistä. Ilman luotettavaa mobiili- tai kiinteää nettiyhteyttä peruspalvelut hidastuvat ja väestö keskittyy yhä ahtaampiin kasvukeskuksiin. Tämä kehitys uhkaa pohjoiskarjalaisenkin maaseudun väestö- ja elinvoimaisuutta.

Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri esittää, että Keskustanuoret vaativat valtiota ja Traficomia käynnistämään perusteellisen katvealuekartoituksen ja käynnistämään kohdennetut laajakaistahankkeet itärajalta aina syrjäkylille asti. Rahoitusmallissa on siirryttävä koordinoituun tukeen, jossa julkinen sektori, kunnat ja energia- tai teleyhtiöt muodostavat esimerkiksi ”digikumppanuuksia” – yhteishankkeita, joissa yhteydet rakennetaan sinne, missä niitä eniten

kaivataan. Kolmoisrakentamisen tiivistäajamissa on loputtava, kun samaan huoneistoon kaivettaisiin kuitua kolmen operaattorin voimin.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Kuten aloitteessa mainitaan, tulevaisuuden digiyhteydet eivät ole luksusta, vaan välttämättömyys. Paremmilla yhteyksillä mahdollistamme monipaikkaisuutta, etätyömahdollisuuksia, kuin myöskin turvaa hädän tullen.

49. Pohjois-Karjalan Keskustanuoret: Itä-Suomen ratayhteydet kuntoon

Itäisen Suomen rautatieyhteydet ovat olleet jo pitkään jatkuvan laiminlyönnin kohteena. Yhteyksien alennustila koskee etenkin Pohjois-Karjalan maakuntaa mutta tämän lisäksi myös kaikkia naapurimaakuntia. Joensuu on suuri rautatieyhteyksien solmukohta, mutta tällä hetkellä potentiaalia hyödynnetään täysimittaisesti vain rahtiliikenteessä.

Tätä kirjoitettaessa Joensuusta pääsee henkilöjunalla vain Pieksämäelle, Nurmekseen sekä Helsinkiin ja näistäkin kahteen ensiksi mainittuun vain harvakseltaan, muutaman kerran päivässä. Näin ei kuitenkaan ole aina ollut. Vuoteen 1993 asti Joensuusta pääsi taajamajunilla päiväsaikaan Kuopioon sekä Kontiomäelle. Näiden lisäksi vuonna 2006 lakkautettiin yöjunayhteydet Helsingistä Joensuun kautta Ouluun sekä Joensuusta Turkuun. Ottaen huomioon VR:n tämänhetkisen henkilöjunakaluston, olisi tämänhetkiseen rautatieinfraan hyvin vaikeaa sovittaa etenkin suoria kaukojunayhteyksiä muualle kuin Helsinkiin johtuen rataosien sähköistämättömyydestä. Jotta saataisiin aikaan uusia, toimivia ja suoria junayhteyksiä Joensuusta ja yleisemmin Pohjois-Karjalasta naapurimaakuntiin sekä muihin maakuntiin, olisi ratayhteydet Joensuusta Kontiomäelle, Pieksämäelle sekä Viinijärveltä Siilinjärvelle sähköistettävä. Sähköistämällä nämä rataosuudet, olisi mahdollista saada aikaan toimivia kaukojunayhteyksiä muun muassa Tampereelle sekä Turkuun. Lisäksi osa Helsingistä Ouluun matkaavista junista olisi mahdollista tällöin ajaa Joensuun ja Kontiomäen kautta. Näiden kaukojunayhteyksien lisäksi olisi mahdollista saada huomattavasti nykyistä toimivampi taajamajunayhteys Pieksämäelle sekä aloittaa uusia taajamajunayhteyksiä Siilinjärven kautta Kuopioon ja Nurmeksen kautta Kajaaniin.

Tänä päivänä on kovin suuressa kysynnässä luoda vaihtoehtoja henkilöautoliikenteelle ja näillä edellä mainituilla uudistuksilla olemassa olevaan infraan, jotka maksaisivat murto-osan esimerkiksi Länsirata-hankkeesta, olisi mahdollisuus muuttaa Joensuun sekä koko Pohjois-Karjalan maakunnan asemaa. Julkisen liikenteen ja etenkin rautatieliikenteen näkökulmasta maakuntamme on helposti nähtävissä pussinperänä ja pääteasemana. Näin asian ei missään tapauksessa ole pakko olla.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret tunnistaa itäisen Suomen rautatieyhteyksien merkityksen alueen saavutettavuuden ja elinvoimaisuuden kannalta. Rataosien sähköistäminen Joensuusta Kontiomäkeen ja Pieksämäelle sekä Viinijärveltä Siilinjärvelle mahdollistaisi sujuvat kaukojunayhteydet ja parantaisi myös taajamajunayhteyksiä, tarjoten kestäviä vaihtoehtoja henkilöautoliikenteelle. Tämä olisi tärkeä askel alueen tasapuolisen aluekehityksen ja joukkoliikenteen vetovoiman lisäämiseksi.

50. Satakunnan ja Pirkanmaan Keskustanuoret: Tohtorikoulutusohjelmat ammattikorkeakouluihin

Satakunnan ja Pirkanmaan Keskustanuoret esittävät, että myös ammattikorkeakouluihin tulisi luoda tohtorikoulutusohjelmia. Ammattikorkeakouluissa koulutettavat tohtorit olisivat työelämälähtöisiä ja vahvistaisivat yrityksiä. Osaajapula kasvaa ja työmarkkinoilla tarvitaan entistä koulutetumpaa väkeä.

Ammattikorkeakouluissa aloittaa vuosittain kaksi kertaa enemmän opiskelijoita kuin yliopistoissa. Näissä aloittavissa opiskelijoissa on potentiaalia tohtoreiksi asti. Ammattikorkeakoulut ovat myös sijoittuneet maakunnaallisesti kattavasti, joten aluepoliittisesti asia on tärkeä, varsinkin niille maakunnille, joissa ei ole omaa yliopistoa.

Tohtorikoulutus on ammattikorkeakouluissa mahdollista jo useassa Euroopan maassa, kuten Saksassa ja Alankomaissa. Miksei siis Suomessakin?

Kaikki tämä tukisi tietenkin Suomen talouskasvua. Koulutukseen panostaminen on panostamista koko maan tulevaisuuteen.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret kannattaa Suomen korkeakoulutuksen duaalimallin säilyttämistä. Duaalimallissa yliopistot vastaavat tieteen perustutkimuksesta ja ammattikorkeakoulut työelämälähtöisen koulutuksen antamisesta sekä kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta.

Keskustanuoret näkee, että AMK-tohtorien koulutusohjelmat tuottaisivat yrityksille parhaita ratkaisijoita, innovaattoreita, kehittäjiä – eli niitä henkilöitä, jotka nostavat erityisesti pk-sektorin jalostusarvoa ja omaa osaamista toimia mm. vientimarkkinoilla. Ammattikorkeakouluilla on tärkeä rooli alueiden elinvoiman kehittäjinä ja työ- ja elinkeinoelämän uudistajina, jotka vastaavat työelämän nopeasti uudistuviin osaamistarpeisiin, tukevat yritysten uudistumista ja nostavat väestön osaamis- ja koulutustasoa. Uudenlainen tohtorikoulutus loisi parhaimmillaan monipuolisuutta nykyisen tohtorikoulutuksen rinnalle ja kannustaisi yhä useampaa kouluttautumaan ylempää korkeakoulututkintoa pidemmälle.

51. Kainuun Keskustanuoret: Luonnonvara-alojen koulutukseen lisättävä monimuotoisuus- ja vesistötietoutta

Vuonna 2024 Suomussalmella paikallinen aliurakoitsija aiheutti tuhoa uhanalaisille jokihelmisimpukoille ajamalla Hukkajoen raakkuesiintymän yli metsäkoneella.

Huhtikuussa 2025 Helsingissä pilattiin vahingossa meritaimenen kutupaikkoja rakentamalla väliaikaispato meritaimenen poikasten pesän päälle.

Uhanalaisten lajien läheisyydessä toteutettavien projektien suunnittelu- ja toteutusvaiheen virheitä pitäisi tulevaisuudessa voida välttää paremmin. Ympäristövahinkoja voitaisiin ehkäistä esimerkiksi lisäämällä luonnonvara-alojen ammatilliseen koulutukseen ja korkeakoulutukseen opetusta metsien ja vesistöjen monimuotoisuuden säilyttämisestä.

Kainuun keskustanuoret esittää siis, että luonnonvara-alojen opetussuunnitelmiin lisättäisiin tietoutta siitä, miten uhanalaiset ja vaarantuneet lajit voidaan ottaa huomioon ympäristöurakoinnin ja metsänhoidon toteutuksessa.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret näkee, että ympäristötietouden lisääminen luonnonvara-aloilla on tärkeää kokonaisuudessa, jossa ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden huomioiminen ovat yhä merkittävämmässä roolissa osana vastuullista ja kestävää toimintaa. Nykyisin opetuksessa huomioidaan myös luontonäkökulma, mutta lisäkoulutuksen turvin voidaan lisätä tietoisuutta entisestään ja pienentää riskiä virheiden sattumiseen.

52. Kainuun Keskustanuoret: Nuorten päihdekasvatuksessa huomioitava myös steroidit

Kainuun Keskustanuoret esittää, että nuorten päihdekasvatuksessa paneudutaan myös steroideihin ja niiden vaaroihin.

Anabolisten steroidien ja kasvuhormonien käyttö on yleistynyt lähivuosien ajan erityisesti nuorilla. Syynä voidaan pitää muun muassa sosiaalisen median tuomien ulkonäköihanteiden takia. Myöskin erityisesti nuoret miehet ja pojat käyvät enenevissä määrin kuntosalilla ja aloittavat kuntosaliharjoittelun entistä nuorempina.

Yksi merkittävä tekijä steroidien yleistyvyydessä on niiden entistä avoimempi käyttö ja mainostaminen. Monet fitnessvaikuttajat ja ammattikehonrakentajat puhuvat entistä avoimemmin steroidien käytöstä. Nuoret ihailevat näitä ja kokevat tarvitsevänsä steroideja saavuttaakseen haluamansa tulokset.

Steroidien käyttö muun muassa rasittaa sisäelimiä kuten maksaa, munuaisia ja sydäntä. Pitkäaikainen käyttö altistaa monielinhäiriöille. Lisäksi monet voivat joutua hormonikorvaus- tai dialyysihoitoon loppuelämänsä ajaksi.

Myöskin nuorten kasvu jatkuu pitkälti yli kahdenkymmenen ikävuoden ja steroidien käyttö häiritsee nuorten normaalia kehitystä.

Steroidien vastainen työ on moninainen ja pitkän aikavälin ongelma. Jostain on aloitettava ja erityisesti nuorten kohdalla riittävästä päihdekasvatuksesta myöskin steroidien osalta.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Keskustanuoret tunnistaa ongelmat ja riskit steroidien käytössä. Sosiaalisen median takia nuorten tietoisuus steroideista on kasvanut, muttei niiden haittavaikutuksista. Siksi peruskouluihin tarvitaan enemmän tietoa steroidien haittavaikutuksista osana päihdekasvatusta.

53. Keski-Suomen Keskustanuoret: Amiksen yleissivistävyys kuntoon!

Jotta myös ammattikoulusta valmistumalla voi lähteä jatko-opiskelemaan, pitää Suomessa panostaa laadukkaaseen YTO-aineiden opetukseen. Yleissivistävät opinnot ovat tärkeitä myös työelämää ja

muuta tulevaisuutta ajatellen. Hyvä yleissivistys takaa paremmat mahdollisuudet ymmärtää ympäröivää maailmaa ja toimia aktiivisena kansalaisena.

YTO-aineisiin on asetettava selkeät läpipääsyraajat, jotta oppitunneilla opiskellaan, eikä kursseja pääse läpi vain olemalla paikalla. Opiskelijoilta tulee vaatia tietty oppimisen taso, jotta oppiminen ei ole riippuvaista omasta motivaatiosta. Opintojen toteuttamisessa on eroja koulujen välillä, joten siksi tulisi luoda selkeämmät yhteiset opintosisällöt, jotka on toteutettavissa lähes samalla tavalla joka koulussa. Myös opiskelijan tulee tietää, mitä kurssilla opiskellaan ja mitä häneltä vaaditaan opintokokonaisuuden läpipääsemiseksi. Ammatillisen koulutuksen resurssien vähetessä on syytä käyttää jäljellä olevat tehokkaasti, mutta silti huolehtien siitä että ammattikoulusta valmistuu sivistyneitä ammatilaisia.

Valtuuskunta yhtyy aloitteeseen.

Myös ammatillisen koulutuksen tulee olla jatko-opintoihin valmistava koulutus. Sen lisäksi, että ammattitutkintojen yhteisten tutkintojen osien oppiaineille asetetaan selkeät yhdenmukaiset sisällöt, tavoitteet ja läpipääsyraajat, on tärkeää myös panostaa niiden laadukkaaseen opetukseen. Valmiudet opiskelulle luodaan jo peruskoulussa, joten sen vuoksi on tarpeellista, että laadukkaan ammatillisen opetuksen lisäksi myös peruskouluun panostetaan leikkausten sijaan. Ammatillisissa oppilaitoksissa on tarjottava yleissivistävää opetusta riippumatta oppilaan omasta motivaatiosta niiden opiskeluun.

54. Keski-Suomen Keskustanuoret: Lääkäreille työsitoumus julkiseen terveydenhuoltoon

Laäketieteen lisensiaatin koulutus on yhteiskunnalle hyvin kallis tutkinto. Esimerkiksi Helsingin Yliopistossa kohdennetaan ylivoimaisesti eniten opetusresursseja lääketieteen opiskelijalle. (Lähde: Ylioppilaslehti 24.3.2022 <https://ylioppilaslehti.fi/2022/03/oikeustieteellisella-tiedekunnalla-on-helsingin-yliopiston-niukimmat-opetusresurssit-meidan-ylioppilaamme-valmistuvat-nyt-heikommilla-evailla-kuin-kymmenen-vuotta-sitten/>) Lääketieteen koulutus on hyvin suosittu opiskeluala, ja hyvin monelle opiskelemaan pääsy on pitkällisen työn ja useiden hakukierroksien tulos.

Samaan aikaan erityisesti julkisessa terveydenhuollossa on merkittävä lääkäripula. Hyvinvointialueiden taloutta haastaa erityisesti ilmiö, jossa lääkärit siirtyvät töihin yksityisiin terveystaloksiin, jotka tarjoavat heidän työvoimaansa julkiselle sektorille korkeaan hintaan lääkäripulaa paikkaamaan. Tämä yhtälö on kestämaton.

Suomessa on jo nyt käytössä työvelvoite joillain yhteiskunnan turvallisuuden ja toiminnan keskeisissä ammateissa. Tällä hetkellä sotilaat ja rajavartijat sitoutuvat koulutuksensa jälkeen työskentelemään valtiolla koulutustaan vastaavissa työtehtävissä. Näin on pystytty varmistamaan rajavartiolaitoksen ja puolustusvoimien henkilöstöresurssit.

Terveydenhuolto on tällä hetkellä kriisissä, ja terveydenhuollon saatavuus aidosti vaarantuu. Julkinen valta on perustuslain nojalla vastuussa riittävien terveystaluiden järjestämisestä, eikä tätä velvoitetta ole yksityisillä terveystaluyrityksillä. Lääkärityövoiman määrän ollessa rajallinen on välttämätöntä tehdä toimenpiteitä lääkärien saatavuuden varmistamiseksi julkisessa terveydenhuollossa.

Esitämme, että suomalaiseen yliopistoon lääketieteen lisensiaatin koulutusohjelmaan valittavan on annettava työskentelysitoumus määrääjäksi julkisessa terveydenhuollossa. Tämä on perusteltua

ennen kaikkea edellä kuvatun julkisen terveydenhuollon saatavuuden varmistamiseksi. Lisäksi työvelvoite olisi hyvin maltillinen vastine valtion kustantamasta maksuttomasta koulutuksesta, jonka järjestämisen kustannus on hyvin merkittävä, ja joka tarjoaa saajalleen keskimäärin erittäin hyvän tulotason ja käytännössä varman työllistymisen. Velvoite ei myöskään aiheuttaisi vaaraa lääkärin koulutusmäärien laskusta, sillä lääketieteen lisensiaatin koulutukseen on jo nyt vuosittain moninkertainen määrä hakijoita aloituspaikkamäärään nähden. Sitoumuksen määrääjoiksi ja muiksi perusteiksi voisi soveltaa esimerkiksi samankaltaisia ehtoja, jotka on säädetty maanpuolustuskorkeakoulua koskevassa puolustusministeriön asetuksessa sitoumusajoista ja sitoumuskorvauksista (1126/2008)

Valtuuskunta ei yhdy aloitteeseen.

Elinkeinonvapauteen puuttuminen tulee olla viimesijainen keino lääkäripulan ratkaisuun. Ensisijaisia keinoja julkisen sektorin lääkäripulan ratkaisuun ovat esimerkiksi vuokralääkärin hinnoittelun säateleminen lainsäädännöllä, yksityisen terveydenhuollon Kela-korvausten leikkaaminen tai uudelleen kohdistaminen ja osan lääkärin työtehtävistä rajaamista vain virkasuhteiselle lääkärille.

On myös huomionarvoista, että opiskeluaikana lääkäreillä on velvollisuus työskennellä julkisella sektorilla osana opintojaan. Lisäksi enemmistö lääkäreistä suorittaa erikoislääkärin tutkinnon uransa aikana, jolloin on velvoite työskennellä julkisella sektorilla osana erikoistumista.